

**A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRÁNAK
2001. ÉVI BESZÁMOLÓ JELENTÉSE**

**BUDAPEST
2002**

**MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA ÉVI JELENTÉSEI
22.**

Összeállította: Prőhle Éva

ISSN 0230-7545

TARTALOMJEGYZÉK

A Könyvtár jubileumáról	4
I. A Könyvtár igazgatása, szervezete, személyi állománya	7
II. Állománygyarapítás, kiadványcsere	11
III. Feldolgozás, katalógusépítés	17
IV. Olvasószolgálat, raktározás, állományvédelem, reprográfia	20
V. Információs szolgáltatás	24
VI. Könyvtárgépesítés	25
VII. Akadémiai Levéltár	26
VIII. MTA Lukács Archívum és Könyvtár	27
IX. Tudományos és szakértői munka	31
X. Kiadványtevékenység	42
XI. Nemzetközi kapcsolatok	43
XII. Könyvtár és propaganda	44
XIII. Alapítvány	49
XIV. Gazdálkodás	50

A Könyvtár jubileumáról

2001 jeles év volt a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára történetében. 1826. március 17-én gróf Teleki József - az első elnök - atyjától örökölt 30 000 kötetes könyvtárát elidegeníthetetlen adományként felajánlotta a Tudós Társaság számára.

A 175 éves évforduló méltó megünneplését a már egy évvel korábban megalakult *ad hoc bizottság* készítette elő Domsa Károlyné, vezetésével. Tagjai: Apor Éva, Bánhegyi Zsolt, Czeglédi Katalin, Fekete Gézőné, Murányi Lajos, Pröhle Éva, Rozsondai Marianne.

Az események középpontjában a 2001. március 19-i **ünnepi megemlékezés** állott, amelyet az Akadémia II. emeleti zsúfolásig megtelt nagytermében Rockenbauer Zoltán, a nemzeti kulturális örökség minisztere és Glatz Ferenc akadémikus, az MTA elnöke nyitottak meg. Előadást tartottak: Jakó Zsigmond akadémikus, történész (Kolozsvár), Robert W. Evans akadémikus, történész (Oxford) és Rozsondai Marianne kandidátus, az MTAK osztályvezetője. Zalainé Dr. Kovács Éva, az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnöke a hazai könyvtáros társadalom nevében köszöntötte az ünnepelő intézményt. Mácsai Pál Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban c. költeményét szavalta el és a rendezvény kamarazenei műsorral zárult.

A Könyvtár a sziráki kriptá falán **emléktáblát** helyezett el Az emléktábla felavatására és megkoszorúzására március 20-án került sor. Az avató ünnepségen a MTAK munkatársai és a helyi lakosok képviselői jelenlétében Meskó Attila akadémikus, az MTA főtitkárhelyettese mondott ünnepi beszédet.

Az ünnepi héten *Könyvek, levelek, ritkaságok* címmel **kamarakiállítás** nyílt a Vasarely-teremben, ahol bemutatásra kerültek az utóbbi évek ritka könyv- és kézirat-szerzeményei, melyek megvásárlását, illetve restaurálását jórészt a NKÖM és az NKA támogatása tette lehetővé. A kiállítást Ecsedy István, a NKÖM helyettes államtitkára nyitotta meg.

Örökségünk, élő múltunk. Gyűjtemények az MTA Könyvtárában címmel Fekete Gézőné szerkesztésében **jubileumi kötet** jelent meg, melyben 14 tanulmány ad válogatást az évszázadok kultúráját felölelő gyűjteményekből. Szerzői F. Csanak Dóra, Rozsondai Marianne, Abaffy Csilla, Vekerdi László, Körmendy Kinga, Mázi Béla, Rozsondai Béla, Marth Hildegard, Ormos István, Apor Éva, Huszághné Kelecsényi Ágnes, Vitályos László, Horányi Károly és Babus Antal. A kötetet elismerő kritikák sora fogadta.

A **Magyar Tudomány** 2001. júniusi száma - megemlékezve a 175 éves könyvtárról - közreadta Jakó Zsigmond professzornak az ünnepi ülésen elhangzott beszédét, valamint Murányi Lajosnak a könyvtár történetéről írt tanulmányát. Ugyanebben a számban *Gondolatok a könyvtárban* címmel a könyvtár néhány régi munkatársának és olvasójának (Apor Éva, Bánhegyi Zsolt, Borzsák István, F.Csanak Dóra, Fekete Gézőné, Heller Ágnes, Lozsádi Károly, Ludassy Mária és Szenthe János) gondolataiból készített összeállítás jelent meg.

A Magyar Posta első napi bélyegzővel és Teleki Józsefet ábrázoló bélyeggel ellátott **képeslapot** bocsátott ki.

A jubileumi év eseményeként a márciusi Internet Fiesta rendezvényén Rozsondai Marianne mutatta be a Könyvtár első **digitalizált**, a világhálón közzétett gyűjteményét, Thomas **Ender** felvidéki akvarelljeit. A jelentős alkotást a NKÖM milleniumi támogatása tette lehetővé, elkészítésében a Könyvtár Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye munkatársai, Körmendy Kinga, Mázi Béla, Rozsondai Béla és Láng Klára vettek részt.

A jubileumi évben készült el a Könyvtár történetét a kezdetektől napjainkig bemutató 25 perces **videofilm** Fekete Gézáné szerkesztésében.

Köszönet illet minden közreműködőt és támogatót, aki hozzájárult a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára jubileumának méltó megünnepléséhez.

I. A KÖNYVTÁR IGAZGATÁSA, SZERVEZETE, SZEMÉLYI ÁLLOMÁNYA

1. Igazgatás, szervezet

MTA Könyvtári Bizottság: Az 1999. évi májusi közgyűlés után nem alakult újjá.

A Könyvtár vezetői:

Főigazgató: nincs betöltve

Főigazgatóhelyettes: dr. Domsa Károlyné

Gazdasági igazgató: Czeglédi Katalin

A Könyvtár szervezete:

1. Főigazgatói Titkárság
tudományos titkár: Pröhle Éva
2. Szerzeményezési Osztály
vezetője: dr. Murányi Lajos
3. Nemzetközi Csereszolgálat
vezetője: dr. Domsa Károlyné
4. Katalogizáló Osztály
vezetője: Gáspárné Monostori Judit
5. Olvasószolgálati Osztály
vezetője: dr. Szabó Istvánné
6. Folyóirattár
vezetője: dr. Büky Béláné
7. Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye
vezetője: dr. Rozsondai Marianne
8. Keleti Gyűjtemény
vezetője: dr. Apor Éva
9. Akadémiai Levéltár
vezetője: dr. Hay Diana
10. Könyvtárgépesítés és Számítóközpont
vezetője: Bánhegyi Zsolt
11. Lukács Archívum és Könyvtár
vezetője: dr. Sziklai László
12. Gazdasági Osztály
vezetője: Czeglédi Katalin

Közalkalmazotti Tanács

Elnök: Babus Antal

Tagok: Gregorovicz Anikó
Kosztadinov Anikó
Balázs Péterné
Szeleczy Károly

Póttagok: Kávássy Judit
Katkó Istvánné
Rózsáné Nagydiósi Stella

A Közgűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezetéhez tartozó Szakszervezeti Bizottság

Titkár: Jaksa Józsefné

Tagok: Katkó Istvánné
Láng Klára

2. Létszám (fő)

Állományi létszám	Könyvtár	Lukács Archívum	Összesen
2001. január 1-én	118	8	126
Évközi belépés	+ 8		+ 8
Évközi kilépés	- 7		- 7
2001. december 31-én	119	8	127

Az állományi létszám nem tartalmazza a további jogviszony alapján foglalkoztatottakat : (2001. évben 3 fő)

A 2001. december 31-i dolgozói létszámból:	Könyvtár	Lukács Archívum	Összesen
Teljes munkaidőben foglalkoztatott	78	8	86
Részmunkaidőben foglalkoztatott	36		36
2001. december 31-i dolgozói létszám	114	8	122

A dolgozói létszám nem tartalmazza :

az 1 fő gyesen lévő

az 1 fő 30 napon túli betegállományban lévő, és

a 3 fő 60 óra alatti foglalkoztatottak létszámát.

3. Végzettség, szakképzettség (fő)

(A 2001. december 31-i állományi létszám szerint)

Tudományos fokozattal rendelkezők	Könyvtár	Lukács Archívum	Összesen
Tudományok doktora		1	1
Kandidátus, PhD	5	3	8
Összesen	5	4	9

Megnevezés	Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	Részmunkaidőben foglalkoztatottak	Összesen
Felsőfokú szakirányú végzettséggel	35	8	43
Egyéb felsőfokú végzettséggel	21	6	27
Középfokú szakirányú végzettséggel	12	2	14
Alap- vagy középfokú iskolai végzettséggel	4		4
Könyvtári munkakörben dolgozók összesen	72	16	88
Felsőfokú végzettséggel	2	1	3
Középfokú végzettséggel	11	5	16
Alsófokú végzettséggel	3	17	20
Egyéb alkalmazottak összesen	16	23	39
Összes alkalmazott	88	39	127

4. Bérezés, jutalmazás

Megnevezés	Átlagos statisztikai állományi létszám (fő)	Teljes munkaidőre átszámított havi átlagbér (Ft)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	84	97.303
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	24	88.330
További jogviszony szerint foglalkozt.	1	76.186

Az átlagbér számításánál figyelembe vett tételek: alapilletmény, illetménypótlékok, 13. havi illetmény, jutalom, helyettesítés.

Jutalom címén 1 havi alapilletmény került kifizetésre a ledolgozott hónapok arányában.

Jubileumi jutalomban részesültek	Kifizetett jubileumi jutalom (Ft)
2 fő teljes munkaidőben foglalkoztatott	510.900
1 fő részmunkaidőben foglalkoztatott	86.600

II. ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS, KIADVÁNYCSERE

Összesítve a 2001-ben regisztrált gyarapodást, költségvetési előirányzatból és egyéb támogatásból elköltöttünk 84 millió forintot (ebből a kiadványcsere ellentételezésére 44 millió forintot), az év során ajándék, csere és kötelespéldányként állományba vett dokumentumok értéke 62 millió forint volt.

A **könyvgyarapítási** keret az előző évinél jóval kevesebb, 15 millió forint volt, ennek kb. kétharmada, valamint további 8,5 millió forint pedig az ODR támogatásból állt a könyvgyarapítás rendelkezésére ez összességében kb. 19 millió forint. A beszerzés módját, eredetét, összetételét tekintve az arányok kissé módosultak: első a vétel 47,2% (2000-ben 57,5%), második a csere 32,8% (2000-ben 25,9%), harmadik az ajándék 14,7% (2000-ben 10,7%), utolsó a kötelespéldány 5,3% (2000-ben 5,9%). Származási helyüket tekintve 2001-ben a könyvek 48%-a volt hazai (2000-ben 53,4%), 52%-uk külföldi eredetű (2000-ben 46,6%). Vétel útján idén **3417** kötet (2000-ben 4764), cserében **2370** kötet (2000-ben 2146), ajándékként **1065** kötet (2000-ben 887), a kötelespéldányként **379** kötet (2000-ben 493) érkezett be.

A **vételi** keret javát a glasgow-i John Smith & Son, valamint a wiesbadeni Harrassowitz-cégnél kötöttük le, vásároltunk továbbá a firenzei Casalini Libri, a párizsi l'Harmattan, az oxfordi Voltaire Foundation, a bécsi Minerva és a müncheni K.G.Saur cégektől. A magyar rendeléseink nagyrészt a LibroTrade-nél és a Könyvtárellátó Kht.-nél eszközöltük.

A **nemzetközi kiadványcsere** továbbra is az állománygyarapítás jelentős forrása. 71 állam 1033 intézményével álltunk kapcsolatban. 2000 augusztusában a csere-rendeletre álló keret kimerítése miatt az Akadémiai Kiadónál felfüggesztettük a folyóiratok rendelését. Az ellehetetlenült helyzetben az MTA Főtitkárától kapott 22 millió forint címzett támogatás segítségével 2001 júniusától megrendeltük és külföldre küldtük az időközben megjelent köteteket. 2001 decemberében a rendelésekkel leállni kényszerültünk, 10 millió forint rendelést 2002-re halasztva. Ugyanakkor a cserekeretből 4 millió forintot adtunk át a Folyóíratár részére, hogy az év során megszűnt cserekapcsolatok fontosnak ítélt folyóiratait előfizethessék. Csereprogramunk továbbfolytatásához elengedhetetlenül szükséges a fent említett címzett támogatás költségvetésünkbe való beépítése.

2001-ben nyugati cserepartnerreinktől összesen 926 címet kértünk (2000-ben 822-t). Ezek nagy részét a Deutsche Forschungsgemeinschaft-tól, a British Library-től és a Library of Congress-től. Fontos partner volt még a New York Public Library, a párizsi Bibliothèque nationale de France, a stanford-i és a pittsburgh-i egyetem is. A volt szocialista partnereinktől - a német új tartományokat is ide sorolva - 629 címet kértünk (2000-ben 861-et), amelyből a legtöbb kérés orosz volt. Cserepartnerreinktől 2001-ben beérkezett könyvek kötetszáma 2834-re nőtt (2000-ben 2317), ebből állományba vettünk összesen 2370 kötetet (2000-ben 2146-ot) 16 050 135 forint értékben. A folyóiratcsere keretében beérkezett 2255 kötet 38 593 870 forint értékben. 2001-ben 27%-kal kevesebb reklamálásra volt szükség, mint 2000-ben.

Ebben az évben az **ajándék** valamivel több volt, mint tavaly, 1065 kötetet (2000-ben 887 kötetet) vettünk állományba. Az ajándékok közül ki kell emelni *Hahn*

István akadémikus professzor cca. 1500 kötetes házi-könyvtárát és *Bozóky László* akadémikus 200 kötetes, elsősorban sugárbiológiával foglalkozó könyveit. Ajándék-könyveket kaptunk továbbá a Volkswagen-Stiftung-tól, a Soros Alapítványtól és a Collegium Budapesttól. Számos nem hivatásos kiadó - köztük egyetemi és főiskolai tanszékek - megrendeléseink nyomán ingyen küldik el a kért könyvet tisztelet-példányként, ezeket természetesen köszönőlevéllel nyugtáztuk.

A **kötelespéldányok** aránya tovább csökkent, mindössze 379 kötet érkezett (2000-ben 493 kötet).

Az ALEPH 500-ra való áttérés komoly erőpróba elé állította a munkatársakat a mindennapi munkában, ebből adódik, hogy 2001-ben a Feldolgozó osztály valamivel kevesebb kötetet tudott átvenni mint tavaly.

2001-ben a tavalyinál több **könyvduplum- és fölőspéldány** kiajánlására került sor. A szakrend szerint szerkesztett és kinyomtatott 1/ 2000. számú jegyzék kiküldésére csak 2001. elején került sor. A kiküldött jegyzékről 158 címet, jegyzéken kívül 630 kötet könyvet igényeltek a helyszínen válogató könyvtárosok. Az 1/1999. évi jegyzék igénylései is 2001-ben érkeztek be (22 tétel), így **összesen 810 kötetet**adtunk át (2000-ben 666 kötet).

2001-ben 1 magyar és 1 külföldi **folyóiratokat tartalmazó duplumjegyzék** került fel a KATALIST-ra. A magyar jegyzékről a felajánlott anyag 78%-ára, a külföldről pedig 28%-ára volt igény más intézmények részéről.

A cseretartalékból 500 kötet könyvetadtunk át a Calvin János Teológiai Akadémia részére (Komarno, Szlovákia).

2001-ben összesen 3334 kötet **periodikum** került állományba, az állomány 41 új címmel bővült, ezek közül 16 külföldi cím, korábban cserébe járt anyag. A magyar folyóiratok beszerzése sok többletmunkát igényel. A központi ellátók mellett (HELIR, KELLO, Akadémiai Kiadó stb.) igen sok, többnyire csak egyetlen folyóiratot forgalmazó kiadóval kell folyamatos kapcsolatot fenntartanunk, amelyek a „standing order” fogalmát még csak nem is ismerik. Az állományba vett folyóiratok szakmegoszlási képe egyetlen helyen mutat szignifikánsnak nevezhető eltérést az előző években kialakultakéhoz. A beérkezett anyag 80%-a humán- és társadalomtudományi szakterületet érinti (2000-ben 78% volt ez az arány). Az egyik fő gyűjtőkörünk, a nyelvtudomány beszerzési aránya 13,5%-ról 16,3%-ra növekedett.

A **Kézirattár** állománya az alábbi tételekkel gyarapodott:

- Kós Károly 56 levele pályázati forrásból;
- Vachott Sándor, Lovassy László periratainak másolatai;
- Margittay Ilona levelei (Lengyel József hagyatékához kiegészítésként);
- Komlós Aladár levele;
- Hóman Bálint börtönből írt levele;
- kéziratos versgyűjtemény és vőfélykönyv a 19. századból.

A Kézirattár 216 akadémiai disszertációt kapott a Doktori Tanácstól.

A **Régi Könyvek Gyűjteménye** 136 régi könyvvel gyarapodott. A Fél Edit hagyaték igen ritka népiskolai tankönyveket, illetve népi ájtatossági könyveket tartalmazott.

A **Mikrofilmtár** állománya 163 egységgel gyarapodott, ez 9 233 felvételt jelent. Két mikrofilm ajándékként került a Mikrofilmtárba. Gyarapodott az akadémikus portrégyűjtemény is. A Könyvtár jubileumával kapcsolatos rendezvényekről szép album készült, valamint számos reprodukció is készült a jubileumi kötet számára is.

1. Évi gyarapodás, állomány 2001. december 31-én (mű)

Dokumentum	Állomány 2000.dec. 31-én	2000. évi gyarapodás	2001. évi gyarapodás	Törlés	Állomány 2001. dec. 31-én
Könyv	1 098 541	8 253	7 331	55	1 105 817
Periodika	334 281	3 524	3 334	4	337 611
Kézirat	706 837	121	531	-	707 368
Mikrofilm	31 714	788	163	-	31 877
Hangzó	2	2	-	-	2
Videó	5	1	-	-	5
Elektronikus	109	39	36	-	145
Összesen	2 171 489	12 728	11 395	59	2 182 825

2. Gyarapodás szakok szerint (%)

Szakcsoport	Könyv		Periodika	
	2000	2001	2000	2001
001 kutatásszervezés	-	0,1	-	-
0.2 általános művek, vallástörténet	8,9	7,6	11,5	11,3
1 filozófia, pszichológia	6,0	5,0	3,5	3,2
3 társadalomtudományok	12,8	10,3	14,1	14,6
5 természettudományok	5,2	7,0	19,8	17,9
6 alkalmazott tudományok	4,1	2,2	2,1	1,9
7 művészetek	5,0	3,6	2,8	3,4
80 nyelvtudomány	8,6	8,6	13,5	16,3
809 orientalisztika	4,7	9,4	11,7	11,0
82 irodalomtudomány, szépirodalom	26,5	27,4	10,5	10,7
9 földrajz, régészet, történettudomány	18,2	18,8	10,5	9,7
	100 %	100%	100 %	100 %

3. Gyarapodás módja (könyvtári egység)

	Könyv		Periodika		Kézirat		Mikrofilm		Összesen	
	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001
Vétel	4 769	3 553	898	872	-	56	-	-	5 667	4 481
Csere	2 146	2 370	2 352	2 255	-	-	92	-	4 590	4 625
Kötelespld.	493	379	108	79	-	-	-	-	601	458
Ajándék	887	1 065	166	128	121	475	116	2	1 290	1 670
Saját előállítás	-	-	-	-	-	-	580	161	580	161
Összesen	8 295	7 367	3 524	3 334	121	531	788	163	12 728	11 395

4. Nemzetközi kiadványcsere forgalom (kötet, mikrofilmlap)

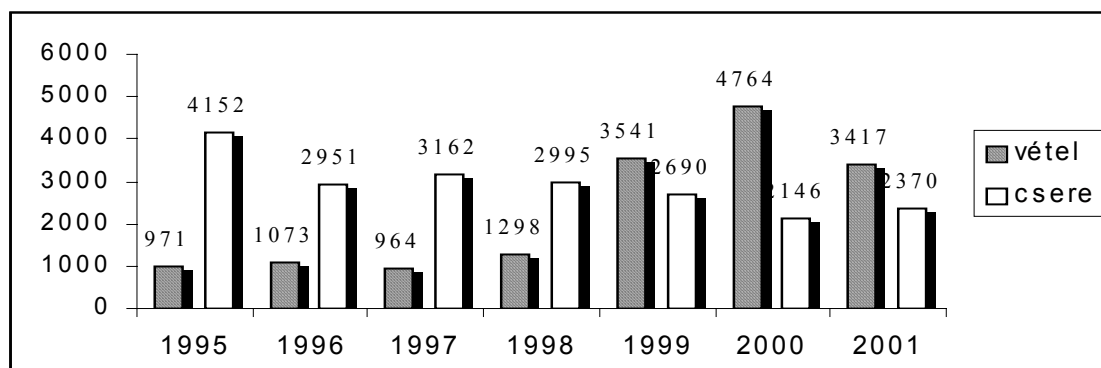
Kiadványfajta	Küldött		Érkezett	
	2000	2001	2000	2001
Könyv	1 608	1 182	2 317	2 834
Periodika	3 146	3 237	2 352	2 255
Mikrofilm	-	-	92	

5. Nemzetközi kiadványcsere
Cserekapcsolatok 2001-ben 71 állam 1033 intézményével

Argentína	3	Kuba	2
Ausztrália	14	Lengyelország	46
Ausztria	37	Lettország	3
Azerbajdzsán	1	Libanon	1
Belgium	31	Litvánia	2
Bosznia	3	Luxemburg	2
Brazília	4	Makedónia	5
Bulgária	6	Málta	1
Chile	1	Mexico	2
Ciprus	1	Mongólia	2
Costa Rica	1	Nagy-Britannia	40
Cseh Köztársaság	16	Németország	132
Dánia	9	Norvégia	6
Dél-Afrikai Közt.	2	Olaszország	108
Egyiptom	2	Oroszország	19
Észtország	5	Peru	1
Fehéroroszország	1	Portugália	5
Finnország	24	Románia	33
Franciaország	53	Spanyolország	60
Görögország	13	Svájc	16
Hollandia	11	Svédország	19
Horvátország	23	Szingapúr	1
India	11	Szíria	5
Irak	2	Szlovákia	11
Irán	4	Szlovénia	5
Írország	5	Tadzsikisztán	1
Izland	2	Tajvan	1
Izrael	11	Törökország	12
Japán	61	Tunézia	2
Jordánia	1	Türkmenisztán	1
Jugoszlávia	15	Új Zéland	1
Kanada	11	Ukrajna	3
Kazahsztán	1	USA	83
Kína	3	Üzbegisztán	1
Kolumbia	4	Vatikán Állam	3
Koreai Köztársaság	3		

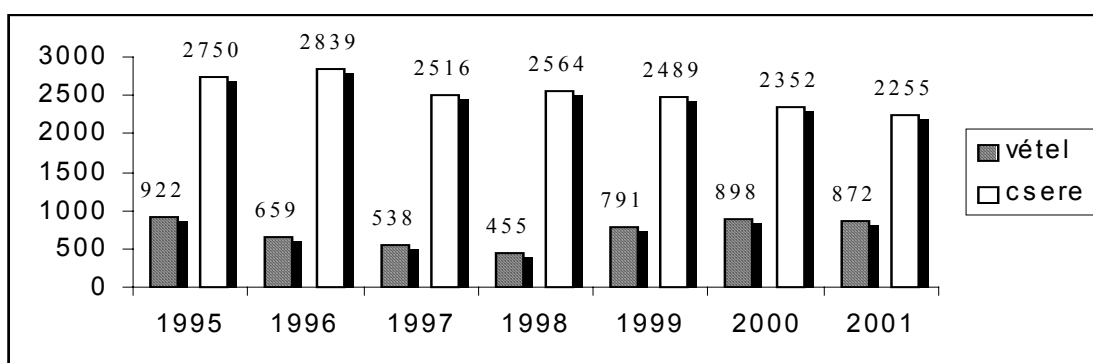
6. Könyvvásárlás és csere aránya 2001-ben (kötet)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
vétel	971	1 073	964	1 298	3 541	4 764	3 417
csere	4 152	2 951	3 162	2 995	2 690	2 146	2 370

7. Folyóíratvásárlás és csere aránya 2001-ben (kötet)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
vétel	922	659	538	455	791	898	872
csere	2 750	2 839	2 516	2 564	2 489	2 352	2 255

III. FELDOLGOZÁS, KATALÓGUSÉPÍTÉS

A **Katalogizáló Osztály** munkáját jelentősen érintette az ALEPH 500 verzióra való átállás. Ez éppúgy befolyásolta az eddig bevitt rekordok konverziójának előkészítését, mint a napi feldolgozó munkát. Az áttöltésből eredő hibák javítása is hosszan elhúzódó folyamat. A nehézségek ellenére az osztály a Szerzeményezési Osztálytól átvett könyvek majdnem teljes egészét feldolgozta. Az intézmény működésére kiható fontos döntés volt a cédulakatalógusok lezárása. Ez megint előtérbe helyezi azt a problémát, hogy az online katalógus céljára jóval több gépre volna szükség, mint amennyit eddig el tudtunk helyezni az olvasótermek közelében. Az átmeneti helyzetben ezen 1-2 havonta összeállított nyomtatott gyarapodási jegyzékekkel próbálunk meg segíteni.

A **Folyóirattárban** a 41 új folyóirat címfelvétele és szakozása megtörtént, emellett folytatódott a címváltozások, törlések átvezetése és a katalógusszerkesztés. Az OSZK Külföldi Folyóiratok Központi Katalógusához határidőre továbbítottunk mintegy 3800 NPA-adatlapot. A Média Katalógus folyamatosan gyarapodik a könyvtár állományába kerülő elektronikus dokumentumok adataival. Ugrásszerűen nő azon monográfiák és periodikák száma, melyeknél nyomtatott kötetek helyett vagy azok mellékleteként video-, magnókazetta, hanglezem, mikrokártya, floppy, zenei CD, illetve CD-ROM kerül kiadásra. A CD-ROM hordozók száma 160 lett. A címek szakok szerinti megoszlása annyiban változott, hogy bár legtöbb az általános művek száma, folyamatosan adnak ki CD-ROM műveket a többi tudományterületen is.

A könyvtár állományában levő CD-ROM-ok szakok szerinti megoszlása:

általános művek	39
filozófia	3
vallás	6
társadalomtudományok	24
természettudományok	10
alkalmazott tudományok	12
művészet	10
irodalom, nyelvészet	30
<u>történelem</u>	<u>26</u>
összesen	160 cím

(ebből: monográfia: 130, periodika: 30)

Befejeződött a kurrens magyar folyóiratok adatainak rögzítése az ALEPH rendszerben, 2001-ben 160 folyóirat adatai kerültek rögzítésre. Így jelenleg a FIR adatbázis kb. 7000 külföldi és 575 magyar folyóirat adatait tartalmazza.

A **Kézirattárban** befejeződött a *Fél* Edit hagyaték, a *Sarlóska* Ernő hagyaték, valamint több anekdota jellegű kézirat és levelezés feldolgozása: Hóman Bálint, Kós Károly levelek, Volf György hagyatékának kiegészítése, Barcza György család- és diplomácia-történeti anyaga, Bolyai relikviák fotómásolatai, továbbá 18-19. századi

katonai terep felmérési rajzok, metszetek katalogizálása. Folytatódott *Bernáth Aurél* és *Király István* hagyatékának feldolgozása. *Gunda Béla* hagyatékát előkészítettük katalogizálásra. Az állományrevízió előkészítéséhez megtörtént a raktárellenőrzés, valamint a térképgyűjtemény anyagának revíziója, állapotfelmérése. Folyamatosan kiegészítjük gyászjelentés-katalógusunkat.

Feldolgozás összesen: **9 125** tétel, **3 658** katalóguscédula. 216 katalóguscédula készült a disszertációkról.

A **régi könyvek** vonatkozásában a Fél Edit hagyaték könyveit feldolgoztuk (68 rekord), az erdélyi régikönyv anyagot benaplóztuk, valamint folytattuk a csonka-példányok adatbázisban történő katalogizálását. Elkészült összesen 282 bibliográfiai rekord és 501 példányleíró rekord.

A **Keleti Gyűjtemény** a Szerzeményezési Osztálytól átvett 691 kötetet (622 mű). Feldolgozott 580 művet és 83 új sorozatot, valamint a Stein-anyagból mintegy hatszáz cikket és különlenyomatot. Óriási haladást ért el a folyamatban lévő *OTKA pályázat* és *magyar-brit közös projekt* (a Stein Aurél anyag feldolgozása) tekintetében. Ennek során több utazásra került sor (Apor Éva áprilisban, Huszághné Kelecsényi Ágnes és Kárteszi Mihályné októberben volt Londonban), és londoni kollégák is többször jártak Budapesten (John Falconer, Lilla Russell-Smith és legutóbb decemberben a brit projektvezető, Helen Wang). A katalógus a 2002. évi rendezvényekre megjelenik.

Elkezdődött a *török kéziratok katalogizálása* az Ismail Parlatir professzor a **Török Nyelvészeti Társaság** (Türk Dil Kurumu) és Hazai György akadémikus (**MTA Nyelvtudományi Intézet**) és az **MTA Könyvtára** között kötött megállapodás értelmében. Ennek keretében Ismail Parlatir egy hónapig dolgozott a Keleti Gyűjteményben júliusban.

Orosz Gergely a Pro Bibliotheca Alapítvány támogatásával folytatta a *tibeti kéziratok és fanyomatok feldolgozását*. Kutatómunkájában szép haladást ért el: az eddigi leírások terjedelme mintegy 1100 oldal, ez képezi az alapját egy leendő tudományos katalógusnak.

A **Mikrofilmtár** összesen 163 műről készített bibliográfiai leírást MicroIsis rendszerben. A betűrendes, származási és raktári katalógusban több mint 8200 katalóguscédula került be, ezzel az 1997 és 2001 között feldolgozott mikrofilmtári anyagot is az egységes cédulakatalógusban találhatják meg az olvasók. Erre a munkára addig van szükség, amíg a Mikrofilmtár is bekapcsolódik a könyvtár ALEPH rendszerébe. A képkatalógus építése az új felvételek kontaktmásolatainak felhasználásával tovább folyik.

A Könyvtár változatlanul tagja a **MOKKA egyesület**-nek, de rekordjaink csak az ALEPH 500 átállás befejeztével tölthetők majd be a központi adatbázisba.

Katalógusépítés

Az *online katalógus* az adatbázisokkal együtt az alábbi rekordokat tartalmazza:

MTA	kurrens könyvek, rendelési állomány	122 711 rekord
M86	1980-1992 közötti könyvállomány	93 414 "
FIR	Folyóiratok adatbázisa	9 227 "
DISZ	akadémiai disszertációk	19 009 "
SOR	francia disszertációk	3 500 "
EKI	ékirásos irodalom bibliográfiája	51 927 "
Thomas Ender	akvarellek	219 "

Összesen   300 007 rekord

Az utolsó három adatbázis bővítése befejeződött.

1. A Könyvtár feldolgozó munkájának összesített számadatai a következők:

	Címleírás		Osztályozás	
	2000	2001	2000	2001
Modern könyv (mű)	6 953	6 302	6 988	5 061
+részcímes per.	+204	+265	+250	+230
Periodika (cím)	49	41	49	41
Keleti könyv (mű)	550	580	550	580
Keleti periodika (új)	4	7	-	-
Kézirat (db)	5 643	9 125	-	-
Régi könyv (mű)	80	569	-	-
Mikrofilm (mű)	788	163	788	163
Periodikák retrospektív feldolg. (köt.)	874	592	-	-
CD-ROM		15		15

2. A feldolgozó munka részletező adatai

Szerzeményezéstől átvett könyv:	6 052 db
	+ 250 db (rászámolás)
összesen:	6 302 db
Folyóíráttártól átvett részcímes periodika	265 db

Elkészített, ellenőrzött leírás (rekord)	6 680	db
ebből leírt, ellenőrzött könyv:		
magyar	2 611	db
külföldi	2 705	db
részamozásos	250	db
rekatalogizált	25	db
Lieferung-füzetek	39	db
Részcímes leírás	230	db
CD ROM leírás	15	db
Sorozati leírás	805	db
Elkészített utaló	1 012	db
Szakozott		
könyv	5 061	db
(a részamozásosok és a rekatalogizáltak nélkül, mert ezek szakozása már az előző köteteknél elkészült)		
részcímes periodika	230	db
CD ROM	15	db
Olvasószolgáltatnak átadott könyv	5 566	db
Nyomtatott és a katalógusokba beosztott cédula:		
betűrendes katalógusba	5 796	db
szakkatalógusba	2 118	db
KC-nek küldött cédula	2 412	db
Összesen:	10 326	db

IV. OLVASÓSZOLGÁLAT

Olvasószolgálat

2001. március 15-től a könyvtárhasználat díjtételei módosultak - összhangban a január 17-én életbe lépett új kormányrendelettel, mely könyvtárhasználókat megillető egyes kedvezményekről szól.

2001-ben a beiratkozott olvasóink száma 9 722 volt, ebből kölcsönző 3 417. Beiratkozási és kölcsönzési díjakból 2 447 681 forint folyt be. Az olvasóforgalom a 2001. évhez képest csökkent, ami valószínűleg összefügg a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár újramegnyitásával, valamint a Pázmány Péter Katolikus Egyetem könyvtárának bővítésével. A helybenolvasók többségét továbbra is az egyetemi hallgatók teszik ki, habár számarányuk a Könyvtár többi használójához képest csökkent. Növekvő tendenciát mutat a PhD-hallgatók, fiatal kutatók, egyetemi oktatók érdeklődése Könyvtárunk iránt. A kutatók kivételes helyzete, soron kívüli fogadása és kiszolgálása ebben az évben is biztosítva volt.

1. A Könyvtár használói (fő)

	2000	2001
Beiratkozott olvasók száma	12 080	9 722

Helybenolvasásra beiratkozott: 6 305 fő

Kölcsönzésre beiratkozott: 3 417 fő

Ezekben az adatokban az alapszolgáltatásokat ingyen igénybe vevők száma nem szerepel!

2. A használók tudományos fokozat és foglalkozás szerint megoszlása (%)

	Könyvolvasó	Folyóíratolvasó
MTA rendes és levelező tagja	0,90	0,3
Egyetemi tanár, tudományok doktora, kandidátus	13,68	6,2
Egyetemi oktató	7,08	10,7
Tudományos kutató, PhD hallgató	9,62	16,2
Nem főfoglalkozású kutató	8,59	8,6
Egyetemi hallgató	58,28	57,6
Egyéb	1,85	0,4
	100 %	100 %

3. Az állomány használatának megoszlása szakok szerint (%)

Szakcsoport	Könyv	Folyóírat
0 általános művek	3,35	11,9
1/2 filozófia, pszichológia, vallás	14,62	7,2
3 társadalomtud.	8,90	17,8
5 természettud.	3,58	6,2
6 alkalmazott tud.	1,83	1,0
7 művészetek	3,65	6,2
80 nyelvtudomány	9,93	20,1
82 irodalomtudomány	32,54	16,8
9 földrajztud., régészet, történettudomány	21,60	12,8
	100 %	100 %

4. Az állományhasználat adatai - modern könyvolvasó, folyóirattár és különgyűjtemények

	Beiratkozott olvasók száma	Könyvtárhasználók száma		Kölcsönzött dokumentumok száma	Helyben használt dokumentumok száma
		Összesen	Ebből kölcsönzők		
2001	9 722	59 469	7 810	19 638	479 745
2000	12 080	72 090	10 126	21 128	448 496

A **kölcsönzési** forgalom az előző évihez képest valamelyest csökkent. A könyvkölcsönzés szabályait igyekszünk olvasóinkkal betartatni. Az elvesztett könyvekért könyvtartozás címén olvasóink 93 057 forintot fizettek be.

Könyvtárközi kölcsönzés

Könyvtárunk ebben az évben is az Országos Dokumentumellátási Rendszer (ODR) keretében térítésmentesen kölcsönözte állományának anyagát a hazai könyvtáraknak. E szolgáltatásunk színvonalának emelése érdekében januártól bevezettük az online kérés lehetőségét elsősorban az akadémiai kutatóintézetek, felsőoktatási és megyei könyvtárak számára. Állományunk biztonsága érdekében az online kölcsönzési lehetőséggel élni kívánó könyvtáraknak írásban kellett regisztráltatni magukat. Eddig ezt 89 könyvtár tette meg. Könyvtárközi kölcsönzésünk a tavalyi évhez képest hatékonyabbá vált, a kölcsönzött könyvek mennyiségét tekintve is növekedést mutat. A külföldi könyvtárközi kölcsönzés volumene nem számottevő, hasonló mértékű volt, mint az előző években. 2001-től az OSzK a külföldi kéréseket is a web-es kérelapon továbbítja hozzánk és a kölcsönadott dokumentumokat is ők küldik el a kérő partnereknek, ezért a közvetlenül külföldre kölcsönzött könyvek száma a statisztikában csökkent.

Az ARIEL szoftverrel 190 kérésnek tettünk eleget 1 688 oldal továbbításával.

5. A könyvtárközi kölcsönzés számadatai

Más könyvtártól kapott		Más könyvtárnak adott	
könyvtári egységek			
Kérések száma	Teljesítések száma	Kérések száma	Teljesítések száma
150	104+8 másolat	2 651	1 727+655 másolat

Raktározás

A gyarapodás zökkenőmentes elhelyezése érdekében folyamatosan szállítottuk ki a legrégebbi állományrészeket - összesen 2 345 kötetet - a törökbálinti raktár még üres polcaira, ami ezáltal betelt. A helyhiány enyhítését az állományrészek átcsoportosításával, ésszerűbb elrendezésével, a földszinti nagyterem raktározásra történő átalakításával igyekeztünk megoldani. Sikertült újabb 560 polcmétert felszabadítani, így tovább folytathatjuk a 200 000-es jelzet még hátralevő részének kiszállítását.

A törökbálinti raktár kiszolgálja az Olvasószolgálat, a Folyóirattár, a Keleti Gyűjtemény, a Kézirattár valamint a Levéltár igényeit. Összesen 16 164 könyvtári egység, valamint 1 850 levéltári doboz és dosszié került mozgatásra.

Az Arany János utcai épület raktárainak valamennyi szintjén, továbbá a törökbálinti raktárban elvégeztük a könyvek számrevízióját. Ezt követően került sor a valós hiányok felmérésére. Elmondhatjuk, hogy a nagy forgalom ellenére raktárainkban rend van.

A törökbálinti raktár bővítésének tervezése 2001. júliusában elkezdődött és az év végére a terv a főhatóság támogatásával elkészült. A bővítést a jelenlegi raktár területe melletti épületrészbe terveztettük, könyv-, folyóirat- és levéltári anyag számára. A bővítés eredménye egy kb. 650 négyzetméter alapterületű háromszintes raktár lesz. A raktár két ütemben épül, első része 2003-ban, második része 2005-ben lesz birtokba vehető.

Állományvédelem

A Könyvtár **kötészeti** szükséglete évek óta meghaladja a Könyvkötészet kapacitását. A kötészeti gondok enyhítésére ebben az évben megkezdtük a félkemény kötések tékázását.

A kötetek 2001. évben bekötött összesen 2 538 kötet, ezenkívül restaurált 11 kötetet és elvégzett egyéb kötészeti munkákat.

A **Kézirattár** a Gábor Andor hagyaték restaurálására szolgáló keretből restauráltatta Gábor Andor hagyaték kézirateit, NKÖM pályázati támogatásból Vörösmarty kéziratokat, 16. századi régi könyveket, térképeket és metszeteket valamint kódex-töredékeket (összesen 1 594 eFt értékben).

A **Keleti Gyűjtemény** a NKÖM támogatásból restauráltatta a Stein Aurél anyag még hátralévő részét (600 eFt értékben).

A **Mikrofilmtár** állományvédelmi céllal 30 műről készített filmet, ez 9050 felvételt jelent.

Reprográfia

Fotótechnikai szolgáltatások

Felvételek száma	2000	2001
Mikrofilm	10 860	17 251
Kisfilm	261	646
6x6 vagy színes felvétel	1 638	721
Összesen	12 759	18 618

Másolatok száma	2000	2001
Mikrofilm-másolat	2 800	1 799
Fotókópia (nagyítás)	1 780	935
Elektrosztatikus nagyítás	8 880	10 191
Összesen	13 460	12 925

Xerox gyorsmásolat

2001-ben 2 049 megrendelésre 105 126 db másolat készült el. A műhely bevétele: 893 064 forint volt.

Infotec 4451 géppel: 39 320

Nashua géppel : 65 806

V. INFORMÁCIÓSZOLGÁLTATÁS

Tájékoztató jellegű kérdések mind belföldről, mind külföldről telefonon, postán, faxon valamint e-mailen érkeztek az Olvasószolgálatra. A kérdések nagy része könyvtárunk állományával, szolgáltatásaival volt kapcsolatos, de számos általános jellegű referenzkérdés is érkezett a legkülönbözőbb területekről. Írásban 54 kérdést válaszoltunk meg. A telefonon kért tájékoztatás, információ hasonló mértékű volt, mint az előző években. Átlagosan napi 30-40 telefonon feltett kérdésre adtunk választ. A fentiekén kívül a Könyvtár többi osztályai is rendszeresen adtak tájékoztatást szóban és írásban bel- és külföldre egyaránt. Különösen sok munkát igényel, ha külföldről kritikai kiadásokhoz kérnek a Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye anyagában található adatokat (mint pl. Sebastian Brant és J.Chr. Gottsched).

Az információszolgáltatásban előrelépést jelentett, hogy az Oktatási Minisztérium (OM) október 1-től elindította az Elektronikus Információszolgáltatás (EISz) programot. Ennek előzményeként együttműködési megállapodást kötött az MTA-val az **ISI Web of Science**, valamint az **Elsevier Science Direct** adatbázisok hozzáférhetővé tétele tárgyában. Később a **SwetsnetNavigator** is elérhetővé vált e megállapodás résztvevőinek. A Könyvtár OTKA pályázaton nyert 10 Mft támogatása is hozzájárul

lást képezett a nemzeti licenc megvásárlásához, amit az MTA további 11 Mft-tal egészített ki. Így a Web of Science három adatbázisa (SCI, SSCI, AHCI) 1996-ig visszamenőleg, valamint a Science Direct és a SwetsnetNavigator valamennyi akadémiai intézet és kutatócsoport számára hozzáférhető. Olvasóink számára Folyóíratolvasóban, valamint az Info-Centrum számítógépein érhetők el ezek az adatbázisok. A CD-ROM állomány jelentős részéhez is az Info-Centrum multimédiás gépén biztosítunk hozzáférést.

A fentiekén kívül a Könyvtár tagja volt más konzorciumoknak is, így olvasóink számára hozzáférést biztosítottunk a következő online adatbázisokhoz:

- az *ELTE Egyetemi Könyvtár* továbbra is biztosította a **Patrologia Latina** adatbázist interneten, valamint a **Philosopher's Index** adatbázist CD-ROM-on;
- a *BMGE* által szervezett konzorcium révén hozzájutottunk a **SpringerLink** mintegy 500 teljesszövegű folyóiratot és sorozatot tartalmazó adatbázisához;
- az *OMIKK*-kal kötött konzorcium keretében voltak hozzáférhetőek mind az olvasóink, mind az intézetek részére a **Gale Expanded Academic ASAP**, valamint az **International Biography Resource Center** adatbázisai. Mivel az OSI által kezdeményezett EIFL projekt megszűnt az év során, az **EBSCO Academic Search Elite** és a **Business Source Premier** adatbázisai ugyancsak e konzorciumi tagság révén voltak hozzáférhetőek ugyanezen kör számára.

Az **akadémikus bibliográfia** 2 512 tétellel bővült. A bibliográfia naprakészen tartalmazza az MTA belső- és külső tagjainak mind belföldi, mind külföldi publikációs anyagát.

A **Számítógépes Referenz Szolgáltatn**ál az eddigi gyakorlatnak megfelelően a szolgáltatásokat előfizetéses és alkalmi keresési rendszerben lehetett igénybe venni. A szolgáltatások alapját az ISI Science Citation Index adatbázisa képezte. Az év során tovább csökkent az előfizetők száma (az előző évi 66 főről 25 főre, alkalmi megrendelést 161-en kértek). Ez minden bizonnyal a Web of Science (WoS) szélesebb körű hozzáféréseinek következménye. Úgy véljük azonban, hogy erre a szolgáltatásunkra a kutatók egy része továbbra is igényt fog tartani, ugyanis nem mindenki vállalkozik önállóan a WoS adatbázis lekérdezésére.

Előfizetéses és alkalmi keresési rendszerben megrendelt CD-ROM alapú szolgáltatásokkal 1 041 066 forint árbevételt értünk el, 356,5 gépóra felhasználásával.

VI. KÖNYVTÁRGÉPESÍTÉS

Többségi előkészítés után 2001-ben került sor az új, grafikus felületű ALEPH 500 integrált rendszerre való áttérésre. A migráció a legnagyobb volumenű munkát jelentette 1992, az integrált rendszer helyi telepítése óta. A megfelelő hardverhátter megteremtése érdekében az épületben kiépítették a modern technológiájú UTP-kábelhálózatot. Új, nagyteljesítményű UNIX alapú központi szervert vásároltunk, amelyre telepítésre került az ALEPH 500 integrált rendszer. A grafikus munkafelület használatát biztosítandó a könyvtári munkafolyamatban és az olvasói keresésben egyaránt, a régi terminálokat kivontuk a használatból és helyettük a szükséges helye-

ken PC-ket, munkaállomásokat helyeztünk el. (2001-ben 22 személyi számítógép beszerzésére volt lehetőség.) Az MTAK adatbázisainak a régi szerverről az új szerverre való áttelepítése, valamint a tényleges migrációt jelentő rekordáttöltés az új ALEPH 500 struktúrába júniustól novemberig tartott a forgalmazó vállalat, az EX-LH közreműködésével. A nyári szünet utáni nyitáskor - augusztus 7-én - már lehetséges volt a keresés a törzsgyűjteményben, az adatbázis egyéb elemei és különböző funkciói az év végéig fokozatosan váltak hozzáférhetővé. Mivel a feldolgozási munkafolyamat MARC-alapú lett, és az online tájékoztatás is részben más módon történik az új rendszerben, 2001 áprilisától szakaszosan akkreditált tanfolyamokat és rendszerkezelő oktatást szerveztünk a munkatársak részére.

Megtörtént az OPAC integrálása az MTAK honlapjába, ahol segédanyagként a katalógus használatáról szóló tájékoztatókat helyeztünk el. A Könyvtár alapításának 175. évfordulója tiszteletére egy 35 képből álló online körsétát állítottunk össze a honlap menüjében. 2001-ben az MTAK honlapjára (w3.mtak.hu) összesen 239 411 belépést rögzítettünk.

Az évek óta nehézséggel működő elektronikus levelezőrendszer 2001 májusától stabilizálódott, amikor is a szoftver új, szűrővel ellátott verzióját sikerült beüzemelni. 2001 decemberében a Könyvtár távközlési vonala is javult: a 128 kbps helyett az MTA fővonalához kapcsolódva megosztva jutunk hozzá egy 10 Mbps sebességű vonalhoz.

A Folyóíratosztályon üzemelő dokumentumok továbbítását végző számítógépet meghibásodás miatt ki kellett cserélni, ill. sor került az ARIEL program új verziójának megvásárlására is.

VII. AKADÉMIAI LEVÉLTÁR

A Levéltár 2001-ben tovább gyarapította állományát, folytatta a begyűjtött anyag feldolgozását és ellátta az MTA Titkárság és a Doktori Tanács irattári feladatait és a levéltári kutatószolgálatot.

Az iratállomány növekedése 33,24 ifm volt. Az év végére az iratállomány mennyisége elérte a 2360,05 ifm-t. Az átvett jelentősebb irategyüttesek: Pénzügyi Osztály 8,16 ifm; Tudományos Minősítő Bizottság 6 ifm; Jogi- és Igazgatási Főosztály 4,8 ifm; Bolyai Ösztöndíj 3,36 ifm, VII. Kémiai Tudományok Osztálya 2,28 ifm. A hang- és fotógyűjteményünk az elmúlt évben nem gyarapodott. Az intézetek iratkezelésének folyamatos ellenőrzésére nincs lehetőségünk, de alkalmanként tanácsot adunk, ill. ellenőrünk, és többször adunk ki selejtezési engedélyt. Idén az OTKA Irodával és a Kémiai Kutatóközponttal beszéltük meg az iratrendezést és írtuk alá a selejtezési jegyzőkönyveket.

Az iratrendezés az elmúlt években kialakult gyakorlat szerint folyt, elsősorban az újonnan beérkezett és a kutatószolgálat számára elővett anyagokban végzünk közép- és darabszintű rendezést. Így elsősorban a Doktori Tanácstól átvett iratokban, de ez több fondot is érint: a Tudományos Minősítő Bizottság 50 doboznyi iratanyagához elkészült 477 katalóguscédula, Doktori Tanács 20 dobozához pedig 172 kataló-

guscédula, a Bolyai Ösztöndíj 28 dobozához átvételi jegyzék készült. Elvégeztük a kutatószolgálat számára kivett 1 531 személyi dosszié rendezését, és katalóguscédulájának revízióját. Az akadémikusokról készített nyilvántartásunkat fokozatosan bővítettük és kiegészítettük a 2001-ben megválasztott akadémikusok adataival.

A raktári helyzet az év folyamán javult, birtokba vehettük a Borospincét, így már nemcsak külső raktárakkal rendelkezünk.

2001-ben 25 kutató kért és kapott kutatási engedélyt. A kutatók 278 esetben 1 886 raktári egységnyi anyagot kaptak kézhez és 497 másolatot készítettünk számukra. A Könyvtár Olvasószolgálatán keresztül pedig egy külföldi kutatónak gyűjtöttünk és adtunk anyagot az Akadémia egyik tiszteleti tagjáról (Raman, Chandrasakara Venkata). Az MTA Titkárságának 100 esetben adtunk felvilágosítást, vagy kerestünk elő iratot és 755 másolatot készítettünk. Nyugdíj-igazoláshoz 2 esetben kerestünk anyagot.

2001-ben is járt a Levéltárban a szakfelügyelő, és ebben az évben a kutató- és az ügyfélszolgálat ellátását ellenőrizte. Jelentésében, amelyet a levéltár fenntartójának is elküldött, leírta, hogy a vizsgált témában megfelelő szinten érvényesülnek a jogszabályi előírások és a szakmai követelmények.

VIII. MTA LUKÁCS ARCHIVUM ÉS KÖNYVTÁR

A könyvtár állománygyarapítására 2001-ben 200 000 Ft állt rendelkezésünkre. Ebből folyóiratra 65 896 Ft-ot (24 cím), könyvre 124 412 Ft-ot (65 tétel) költöttünk.

19 könyvet ajándékba kapott az Archivum.

A Szerzői Jogvédő Hivatal utódszervezetétől (Artisjus Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület) a Lukács-kiadással kapcsolatos teljes irattári dokumentáció (217 ügyirat) átkerült a Lukács Archivumba.

2001. október 26-án a Balázs Béla Stúdióban bemutatták a Lukács Archivumban forgatott, *Balázs Béla* című életrajzi filmet.

A Duna TV a Magyar Történelmi Arcképcsarnok sorozatának keretében filmet forgatott Lukács Györgyről az Archivumban, melyet 2001 novemberében mutattak be. A film szövegírója és szakértője Sziklai László, a dokumentációt Miklauzič Istvánné állította össze.

A szerzők tartós kutatómunkáját segítve az Archivumban készült Hell Judit-Lendvai Ferenc *A magyar filozófia a XX. században* I-II. (Áron Kiadó) című könyvének bibliográfiája.

A Lukács Archivumban került sor Veres András *Lukács György irodalomszociológiája* című, a Balassi Kiadónál megjelent könyvének bemutatójára.

A Lukács Archivum tudományos vitasorozatának keretében Heller Ágnes, Mesterházi Miklós, Pongrácz Tibor és Sziklai László előadása hangzott el.

Külföldi kutatóink voltak: *Peter Thomas*, *Melissa White* (Ausztrália); *Stefan Mertens* (Belgium); *Sergio Lessa* (Brazília); *Werner Jung*, *Antonia Opitz*, *Karl Schlägel* (Németország); *Péteri György* (Norvégia).

Agárdi Péter

Publikáció: *Kunfi Zsigmond. /Magyar Panteon/ Új Mandátum, 2001; Magyarország, illetve a magyarság kultúrája és közművelődése az ezredfordulón.* Készülő tanulmány az MTA szerkesztésében és kiadásában megjelenő „Magyarország az ezredfordulón” c. sorozat VII. kötetébe (A magyarság kultúrája); *A kultúra esélyei az ezredfordulón,* in Török József (szerk.): II. Közművelődési Nyári Egyetem, Szeged 2000. június 27-29. Az elhangzott előadások gyűjteménye. Szeged, Csongrád Megyei Közművelődési Tanácsadó Központ, 2000 [2001]; *Jubileumi rombolás, avagy a hatalom akarása. A hetvenöt éves Magyar Rádió az ezredfordulón,* in Monitor 2000. december-2001. január (I. évf. 3. sz.); *Még nem kőhalom, de...*[A Magyar Rádió Rt.-ről.] = Népszabadság 2001. március 21; *A média és a szélsőjobb.* = Ellenállók és Antifasiszták 2001. 2. sz.; *A hatalom kultúrája.* =Népszava 2001. július 18.; *A kultúra hatalma.* =Népszava 2001. augusztus 10.; *A kultúra esélyei hazánkban az ezredfordulón,* in Enyedi Nagy Mihály-Farkas Zoltán-Molnár Adél-Solténszky Tibor (szerk.): Magyarország Médiakönyve 2000-2001. ENAMIKÉ, 2001. I. kötet; *Kunfi Zsigmond „időszerűtlen” aktualitása.* =Eszmélet 51. sz. (2001. ősz); *Kultúra és hatalom - 2001-ben.* (1. rész.) =Budapesti lap. 2001. 11-12. sz.

Szerkesztés: *Gyurkó László műveinek digitális szerkesztése a Digitális Irodalmi Akadémia honlapján.* [Folyamatosan.]; *Magyarország kultúrája az ezredfordulón. Pécsi egyetemisták írásai 2001 tavaszán.* Közreadja és szerk.: Agárdi Péter. =Tudásmenedzsment 2001. október, II. évf. 2. sz.

Előadások, konferenciák: *Magyarország kultúrája az ezredfordulón.* Eger - Megyei Művelődési Központ, 2001. április 24.; *A négy részre szakadó Magyarország kultúrája.* Eger - a Kultúráközvetítők Társaságának szakmai tanácskozása, 2001. október 15.; *Média+politika=médiapolitika?* A Pécsi Tudományegyetem Klubja, 2001. november 13.; *Média+politika=médiapolitika?* Az Eszmélet c. folyóirat baráti köre, 2001. december 3.

Oktatás: magyar művelődéstörténet; sajtó- és médiaismeret; magyar kultúra az ezredfordulón témájú kurzusok a Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Intézetében; előadások az ELTE kulturális menedzserképző programján.

Hévízi Ottó

Publikáció: *Kant - A transzcendentális ítélkezés gondolata,* Gond 27-28, 2001; *Nietzsche kereszténységképe,* in A kereszténység és az európai tradíció (szerk. Tallár Ferenc) Osiris 2001.

Kontrollfordítás, válogatás, szerkesztés: Friedrich Nietzsche: „Az új felvilágosodás”. *Jegyzetek az Így szólott Zarathustra keletkezésének idejéből.* (Ford. Kurdi Imre), Osiris-Gond 2001.

Szerkesztés: Gond 27-28; Heidegger, Martin: *A fenomenológia alapproblémái,* Gond-Osiris, 2001.

Sorozatszerkesztés: Bradley, A. C.: *Shakespeare tragikus jellemei /Gutenberg tér/* Gond-Palatinus 2001; Illich, Ivan: *A szöveg szőlőskertjében /Gutenberg tér/* Gond-Palatinus 2001; Hegel, G. W. F. - Schelling, F. W. J.: *Hit és tudás /Horror*

Metaphysicae/ Gond-Osiris 2001; Kierkegaard, Søren: *Berlini töredék* /Horror Metaphysicae/ Gond-Osiris 2001; Putnam, Hilary: *Reprezentáció és valóság* /Horror Metaphysicae/ Gond-Osiris 2001; Bahtyin, Mihail: *Dosztojevszkij poétikájának problémái* /Horror Metaphysicae/ Gond-Osiris 2001; Cassirer, Ernst: *Kant élete és műve* /Historia philosophiae/ Gond-Osiris 2001; Fehér Ferenc: *Magatartások* /Fehér Ferenc művei 2./ Gond-Osiris 2001; Heidegger, Martin: *A fenomenológia alapproblémái*, /Sapientia humana/ Gond-Osiris 2001; Nietzsche, Friedrich: „Az új felvilágosodás”. *Jegyzetek az Így szólott Zarathustra keletkezésének idejéből*, Gond-Osiris 2001.

Oktatás: Kant- és Nietzsche- kurzusok a Debreceni KLTE Filozófiai Intézetében.

Kardos András

Publikáció: *Homály által tükrösen*. Alföld 2001/12; recenzió Bacsó Béla *Írni és felejtetni* c. művéről, Élet és Irodalom 2001. június, Tandori Dezső új könyveinek ismertetése /Ex libris/ Élet és Irodalom, 2001. január; kritika Veres András *Lukács György irodalomszociológiája* c. művéről, Kritika (megjelenés alatt); tanulmány Radnóti Sándor: *A piknik* c. könyvéről, Vulgo (megjelenés alatt); *Lukács korai művészetfilozófiájáról*, Thalassa 2001/2; *Heller Ágnesről*, Pro philosophiae 2001/1.

Szerkesztés, sorozatszerkesztés: Gond 29-30 (megjelenés alatt); Bradley, A. C.: *Shakespeare tragikus jellemei* /Gutenberg tér/ Gond-Palatinus 2001; Illich, Ivan: *A szöveg szőlőskertjében* /Gutenberg tér/ Gond-Palatinus 2001; Hegel, G. W. F. - Schelling, F. W. J.: *Hit és tudás* /Horror Metaphysicae/ Gond-Osiris 2001; Kierkegaard, Søren: *Berlini töredék* /Horror Metaphysicae/ Gond-Osiris 2001; Putnam, Hilary: *Reprezentáció és valóság* /Horror Metaphysicae/ Gond-Osiris 2001; Bahtyin, Mihail: *Dosztojevszkij poétikájának problémái* /Horror Metaphysicae/ Gond-Osiris 2001; Cassirer, Ernst: *Kant élete és műve* /Historia philosophiae/ Gond-Osiris 2001; Fehér Ferenc: *Magatartások* /Fehér Ferenc művei 2./ Gond-Osiris 2001; Heidegger, Martin: *A fenomenológia alapproblémái*, /Sapientia humana/ Gond-Osiris 2001; Nietzsche, Friedrich: „Az új felvilágosodás”. *Jegyzetek az Így szólott Zarathustra keletkezésének idejéből*, Gond-Osiris 2001.

Oktatás: Kant-, Lukács-, Shakespeare- és Kleist-kurzusok a Debreceni KLTE Filozófiai Intézetében.

Mesterházi Miklós

Publikáció: *A Teletranszporterről, a Kékszakállú herceg váráról, valamint arról, milyen érzés lehet emlékmásnak lenni*, Kávé Kiadó 2001, *Ein Märchen für alles: Des Herzog Blaubarts Burg. Oder: Wie ist es ein Erinnerungsebenbild zu sein?* In *Philosophia Hungarica* (hrsg. von Wolfram Högge) Königshausen & Neumann 2001.

Fordítás: Ernst Cassirer: *Kant élete és műve*, Gond-Osiris 2001, Odo Marquard: *Az egyetemes történelem és más mesék*, Atlantisz 2001, Friedrich Schiller: *Egyetemes történelmi előadások* (előkészületben), Immanuel Kant: *Antropológia* (előkészületben).

Fordítás, szerkesztés: Paul Feyerabend: *A módszer ellen*, Atlantisz Kiadó (megjelenés alatt).

Előadás, konferencia: *A „nyomokról” és „jelekről”, a történetfilozófus Fichte egy excesszusáról, a történetek értelméről, avagy az isteni computerről*, Lukács Archívum, 2001 augusztus; *Az isteni computerről*, előadás a Jel, esemény, történeti jel című konferencián, ELTE Filozófia Tanszék, 2001. szeptember 19-21.; *Kant 1401. észrevételéről*, előadás a BDTF által rendezett, Az európai tradíció és az emberi jogok című konferencián, 2001. november 29-30.

Oktatás: elmefilozófiai kurzus a BDTF Németh László Szakkollégiumának keretében a 2000/2001-es tanév nyári szemeszterében.

Ösztöndíj: a Soros Alapítványtól Immanuel Kant: *Antropológia* című művének lefordítására.

Pongrácz Tibor

Fordítás: Martin Heidegger: *A lét kérdéséhez* (előkészületben); Martin Heidegger: *Hegel és a görögök* (előkészületben)

Sorozatszerkesztés: Heidegger életműsorozat eddig két megjelent darabja (*Lét és idő*, *A fenomenológia alapproblémái*, Osiris 2001).

Kontroll-fordítás és szerkesztés: Martin Heidegger: *A fenomenológia alapproblémái*. /Heidegger életműsorozat/ Osiris 2001; *Útjelzők* (megjelenés alatt). (*Megjegyzések Jaspers Psychologie der Weltanschauungen-jéhez; Fenomenológia és teológia; Az utolsó marburgi előadásból; Mi a metafizika?; Az alap lényegéről; Az igazság lényegéről; Platón tanítása az igazságról; A physis lényegéről és fogalmáról; Utószó a Mi a metafiziká?-hoz; Levél a humanizmusról; Bevezetés a Mi a metafiziká?-ba; Kant tézise a létről*.)

Publikáció: *Daimoniosz toposz. Heidegger és az olvasás mértéke*, Gond 27-28, 2001; utószó az *Útjelzők* című kötethez.

Előadás: Lukács: *A lelki szegénységről című esszéje avagy a mérték elszalasztott pillanata*. 2001 május, Lukács Archívum.

Oktatás: kurzusok *Hérakleitosz-interpretációk* és *A műalkotás eredete és az esztétika* címmel a Debreceni KLTE Filozófiai Intézetében.

Sziklai László

Publikáció: „*41-ben mégis megbuktam*”. Lukács György vallatása a Lubjankán. I-II. =Kritika, 2000 december-2001. január; „*41 bin ich doch aufgefliegen*”. *Das Verhör Georg Lukács in der Lubjanka*. (Ford. Antonia Opitz), in Lukács 2001. Jahrbuch der Internationalen Georg-Lukács-Gesellschaft Aisthesis Verlag, Bielefeld 2001; *A gonosz etikája*. I. =Kritika 2001 október.

Szakértő: *Magyar Történelmi Arcképcsarnok - Lukács György*. Duna TV, 2001. november.

Előadás: *Lukács György vallatása a Lubjankán*. 2001 április, Lukács Archívum.

Oktatás: XIX. századi esztétikatörténeti kurzus (Nietzsche, Schopenhauer) az ELTE Esztétika Tanszékén; Az idő filozófiája (filozófiai) és A gonosz etikája (etikai) kurzusok a Zsigmond Király Főiskolán.

IX. TUDOMÁNYOS ÉS SZAKÉRTŐI MUNKA

A Könyvtár szakirányú tevékenységéhez szervesen kapcsolódik munkatársainak kutatói, szakértői munkája. Az intézmény a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, az Informatikai és Könyvtári Szövetség, a Magyar Kulturális Szövetség, a Magyar Tartalomipari Szövetség, valamint a HUNGARNET Egyesület tagjaként vett részt a fórumok szakmai munkájában. Munkatársai közreműködtek az Országos Dokumentumellátó Rendszer (ODR) munkabizottság munkájában, a NKÖM Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztálya által a határon túli magyar könyvtárak számára kiírt pályázatok elbírálásában, a Felsőoktatási Programiroda által kiírt könyvtárgyarápítási pályázatok elbírálásában, a Magyar Országos Közös Katalógus (MOKKA), a Magyar Elektronikus Könyvtár, valamint a Magyar Periodika Kör tevékenységében. A munkatársak érdeklődésüknek megfelelően egyénileg tagjai tudományos társaságoknak, bizottságoknak, részt vesznek a könyvtári szakajtó és különböző szakfolyóiratok szerkesztési munkáiban, egyetemi oktatásban.

1. Egyéni kutatások:

Apor Éva **kandidátus:** A *Stein Aurél katalógus* szerkesztése, a *Kaufmann Memorial Volume* szerkesztése, a *Goldziher Memorial Volume* szerkesztése;

Babus Antal: Ady kritikai kiadás levelezés sorozat 2. kötetének munkájában való részvétel (a kötet megjelent), Fülep Lajos 1918-1919-es működésének története, Németh László kutatások, magyar-szovjet-orosz irodalmi kapcsolatok;

Bánhegyi Zsolt: A PhD program folytatása;

dr. Cserbák András: az ETO középkiadás földrajzi segédtablázata tezaurszbeli feldolgozásában a relációk kidolgozása, kiegészítő fogalomgyűjtés, a földrajzi alapfogalmak és a Föld államainak adatbevitel;

Huszághné Kelecsényi Ágnes: A Stein-gyűjtemény az MTA Könyvtárában, PhD tanulmányok keretében abszolutórium megszerzése;

dr. Isztray Botond: A „*Mozdulatlan vándorlás*” c. regény pályáztatása, egy elbeszélés és egy esszé megjelenés előtt, egy hosszabb elbeszélés és egy esszékötet anyaggyűjtése;

Körmendy Kinga PhD: A középkori magyarországi művelődéstörténet forrásainak feltárása és az eddigi anyaggyűjtés folyamatos közzététele az esztergomi egyház középkori könyvvállományából, tanulmány készítése az angers-i egyetemen 2002. évben az Anjou uralkodók országainak műveltségével foglalkozó konferenciára;

dr. Mázi Béla: Az 1942/43-as nemzetiségi egyházközségi adatgyűjtés története témában forrásfeltárás, Széchenyi István összes művei CD-ROM-on témában a Széchenyi szövegek gondozása;

Miklósvölgyi Zsoltné: „*A mongol szleng*” c. PhD disszertáció téziseinek megírása, magyar fordítása, szakkikkek írása;

Novotnyéné dr. Abaffy Csilla: A Régi Magyar Kódexek sorozat *Pozsonyi-kódex* kötetének sajtó alá rendezése;

Rojasné Marth Hildegard PhD: José Jiménez Lozano spanyol író munkásságáról tanulmány készítése, valamint „*Los grandes relatos*” c. elbeszéléskötetének narratológiai szempontú vizsgálata;

Rozsondai Marianne kandidátus: Könyvtörténeti, könyvkötési témájú konferenciákon előadásokhoz, ill. tanulmányokhoz anyaggyűjtés;

Tóth Gábor: Hugo de Santo Victore „*Libellus de formatione arche*” c. művének értelmezése c. PhD disszertáció írása folytatódott, kitűnő minősítéssel letette a doktori szigorlatot.

A kutatónapot 13 fő vette igénybe, a két kandidátus heti 12 órai, a többi munkatárs pedig heti 8 órai munkaidő kedvezménnyel.

A kulturális szakemberek szervezett képzéséről szóló 1/2000. (I.14.) NKÖM rendelet értelmében módosítottuk az előző évben elkészített, hét évre szóló továbbképzési tervet, valamint a 2001-2002. évekre szóló beiskolázási tervet. Az ALEPH 500-ra való átállás tette szükségessé a módosítást, és így az év során összesen 11 fő 330 órakeretben végezte el az átálláshoz szükséges és a Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszéke által szervezett tanfolyamokat.

2. Munkatársak publikációi, előadásai

Apor Éva kandidátus

- *Kégl Sándor és az Akadémia Könyvtára.*

In: Örökségünk, élő múltunk. Gyűjtemények a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában. Szerk. Fekete Gézőné. Bp. MTAK. 2001. /Az MTA Könyvtárának közleményei 37(112)./ 292-323.p.

- „*Bejön hozzánk a nagyvilág*” = Magyar Tudomány, 46. 2001. 6. 681-682. p.

- Veszprém, 2001. febr. 14. *Az óperzsa birodalom kultúrája* - előadás (*Klasszikus világok* sorozat)

Babus Antal

- *Németh László ismeretlen ifjúkori verse.* = Tiszatáj, 2001.április. 91-97. p.

- *Németh László szovjetunióbeli utazása.* = Kortárs, 2001.május. 115-128. p.

Ugyanez megjelent:

In: Németh László emlékkönyv. Szeged. 2001. Tiszatáj Könyvek. 494-515. p.

- *Egy hagyaték regénye. (Lengyel József kéziratainak sorsa.)*

In: Örökségünk, élő múltunk. Gyűjtemények a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában. Szerk. Fekete Gézőné. Bp. MTAK, 2001. /Az MTA Könyvtárának közleményei 37(112)./ 376-389. p.

Hatvan, 2001. jún. 30. Németh László emlékezete. Tudományos konferencia az író születésének 100. évfordulója alkalmából. Előadás címe: *Németh László és Fülep Lajos*;

Zengővárkony, 2001. aug. 25. Fülep Lajos emléknep - a gesztenyés megmentéséért. Előadás címe: *A nép, a falu és a kert-Magyarország Fülep Lajos gondolkodásában*;

Budapest, 2001. márc. 29. A Németh László Társaság és a Petőfi Irodalmi Múzeum centenáriumi konferenciája Németh László életművéről. Előadás címe: *Németh László szovjetunióbeli utazása*;

Eger, 2001. ápr. 26. Németh László konferencia az író születésének 100. évfordulóján. Előadás címe: *Németh László szovjetunióbeli utazása*;

Hódmezővásárhely, 2001. okt. 27. Németh László emlékezete című tudományos konferencia. Előadás címe: *Németh László és a kommunista hatalom az 50-es évek végén*.

Bánhegyi Zsolt

- *Derűre ború vagy borúra derű: győzedelmeskedik-e az Akadémia jelmondata?*

= Magyar Tudomány, 46. 2001. 6. 682-685. p.;

- *Könyvtárak, múzeumok mikor vásárolhatnak?*

= Magyar Hírlap, 2001. (július 13.), 16. p.;

- *Országunk rongya.*

= Népszabadság, 2001. (június 11.), 10. p.;

- *Az információ alkonya.*

= Népszabadság 2001. (december 27.), 13. p.;

- *A 21. századi kommunikáció új útjai.* Tanulmányok. Szerk. Nyíri Kristóf. Budapest: MTA Filozófiai Kutatóintézete, 2001. 279-287. old. (angol nyelvű összefoglalók);

- *Tomlinson, John: Globalization and Culture.* Chicago, University of Chicago Press, 1999. 238 p. Ismertetés.

= INCO (Első magyar internetes folyóirat az információs korról, 2001/2. (URL: www.inco.hu);

- *Carsten Sorensen: Ne hívjon minket, majd mi hívjuk!* (ford.) = 21.sz.phil-inst.hu/ktar/sorensen_lse.htm

- *Örökségünk, élő múltunk.* Gyűjtemények a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában. Szerk. Fekete Gézané. *Bevezető ford:* --. Bp. MTAK, 2001. /Az MTA Könyvtárának közleményei 37(112)./

Bede Cs. László

- *The Games of the New Millenium. Pályakezdések és fordulatok a kilencvenes évek magyar lírájában.* Tanulmány.

= Jelenkor, 2001. 2. 207-214. p.;

- *Tendenciák a 90-es évek Babits-recepciójában.* Tanulmány.

= Doktoranduszok Fóruma, 2001. 24-39. p.;

- *Kicsi, de erős.* Kritika (Király Levente: A legkisebb).

= Jelenkor, 2001. 1. 108-112. p.;

- *Számtól szóig.* Kritika (Kibédi Varga Áron: Hántani, fosztani).

= Új Forrás 2001. 2. 46-52.p.;

- *Szeret, nem szeret?* Kritika (Karafiáth Orsolya: Lotte Lenya titkos éneke).

= Bárka, 2001. 2. 102-106.p.;

- *Tartalmazza a forma.* Kritika (Bertók László: Februári kés).

= Jelenkor, 2001. 4. 454-458.;

- *Galambrealizmus*. Kritika. (Parti Nagy Lajos: Hősöm tere).
= Tiszatáj, 2001. 5. 77-83. p.;
  - *A romkereső*. Kritika. (Térey János: Drezda februárban).
= Új Holnap 2001. Nyár, 74-79. p.;
  - *Bérből és fizetésből*. Kritika. (Nagy Gabriella: Vállalok bérbe sírni).
= Bárka, 2001. 5. 120-123. p.;
  - *Gyerekeknek gyerekhangon*. (Beszélgetés Kiss Ottóval és Varró Dániellel).
= Új Forrás, 2001. 9. 29-33. p.;
  - *Se vele, se nélküle*. Kritika. (Jean-Philippe Toussaint: A televízió).
= Nagyvilág, 2001. 9. 1456-1459. p.;
  - *Költőileg a világ*. Kritika. (Tandori Dezső: Aztán kész).
= Élet és Irodalom, 2001. (szept. 21.), 15. p.;
  - *A példának oka*. Kritika. (Simon Balázs: Például a galamb).
= Jelenkor, 2001.12. 1316-1219. p.
- Prága, 2001. május 25. *Olvasói szereplehetőségek a kortárs magyar irodalomban*.
Előadás a Prágai Magyar Kulturális Központban.

dr. Domsa Károlyné

Budapest, 2001.november 7. Minőségmenedzsment a hazai könyvtári és információs terület fejlesztésében. X. Magyar Minőségi Hét - könyvtári szakmai nap. Előadás címe: *Minőségmenedzsment és az MTA Könyvtára*.

Fekete Gézné

- *Örökségünk, élő múltunk*. Gyűjtemények a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában. Szerk. --. Bp. MTAK, 2001. 389 p. /Az MTA Könyvtárának közleményei 37(112)/.
- A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára története. *Videofilm*.2001.
A forgatókönyvet írta --.

dr. Hay Diana

Esztergom, 2001.május 23. Magyar Levéltárosok Egyesülete 2001. évi vándorgyűlésén előadás *Egy köztestületi levéltár munkájának sajátosságai* címmel.

Horányi Károly

- *A mítoszon belül vagy annak helyén*. = Kortárs, 2001. január. 50-63. p.
  - *Márai Sándor levelei Újváry Sándorhoz*. = Kortárs, 2001. augusztus. 37-56. p.
  - *Kodolányi János levelei az Akadémiai Könyvtár Kézirattárában*.
In: Örökségünk, élő múltunk. Gyűjtemények a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában. Szerk. Fekete Gézné. Bp. MTAK. 2001. Az MTA Könyvtárának közleményei 37(112). 348-375. p.
  - *Kétféle nemzetstratégia, kétféle emigráció*. In: Én vagyok. In memoriam Kodolányi János. Szerk. Csűrös Miklós. Bp., Nap Kiadó, 2001. 290-321. p.
- Budapest, 2001. okt. 28. Kodolányi János emlékére rendezett konferencia a Szárszói Baráti Kör és a Püski kiadó szervezésében. Előadás *Egyedül mindenkivel* címmel.

Huszághné Kelecsényi Ágnes:

- A Stein gyűjtemény.

In: Örökségünk, élő múltunk. Gyűjtemények a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában. Szerk. Fekete Gézané. Bp. MTAK, 2001. /Az MTA Könyvtárának közleményei 37(112)./ 376-389. p.

dr. Isztray Botond

- *Mozdulatlan vándorlás*. Regényrészlet.

= Polisz, 2001. június-július, 64-73. p.

- *Mozdulatlan vándorlás*. Regényrészlet.

= Alföld, 2001. július, 20-32. p.

Jaksa Józsefné

Oktatás az OMIKK könyvtáros-informatikus asszisztensképző tanfolyamán:

Könyv- és folyóiratgyarapítási munka elmélete, hagyományos és számítógépes adminisztráció az ALEPH 500-as integrált rendszerrel.

Kmety Andrea

Budapest, 2001. november 27. DAT 2001 konferencia, a magyar tartalomipar fejlesztése II. „A tartalom a király”. A Könyvtári szekció elektronikus tartalomszolgáltatásról rendezett ülésén előadás *Egy felhasználó tapasztalatai az EISZ szolgáltatásról* címmel.

Körmendy Kinga PhD

- *Szócikkek az MTAK Kézirattára monasztikus kódextöredékeiről* (K 472, K 475, K 485) és az egri Főegyházmegyei Könyvtár U2VI5 jelzetű kódexéről.

In: Paradisum plantavit. Bencés monostorok a középkori Magyarországon. Kiállítás a Pannonhalmi Bencés Főapátságban. Pannonhalma, 2001. márc-nov. Pannonhalma, 2001. 204-211. p.

- *Waldstein János és gyűjteménye*.

In: Johann Nepomuk Ender (1793-1854) és Thomas Ender (1793-1875) emlékkiállítás 2001. febr. - máj. Kiad. MTA Művészeti Gyűjteménye. Szerk. Papp Gábor György. Bp. 2001. MTA Művészettörténeti Kutató Intézete. 31-40. p.

- *A Széchenyi-gyűjtemény*.

In: Örökségünk, élő múltunk. Gyűjtemények a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában. Szerk. Fekete Gézané. Bp. MTAK, 2001. Az MTA Könyvtárának közleményei 37(112). 115-142. p.

- *Gárdonyi Géza: Cyprián*. Egy kéziratáros olvasónaplójából.

= Ezredforduló. A Pápai Művelődéstörténeti Társaság millenniumi emlékkönyve. Pápa, 2001. 257-260. p.

- *Az esztergomi egyház a magyar művelődés századaiban*. Kódexek, könyvek, kéziratok, metszetek. CD-ROM. Esztergom, Főszékesegyházi Könyvtár, 2001.

- *A Széchenyi-gyűjtemény*. K 163 - K 311. Bp. 1976. Az MTAK Kézirattárának katalógusai 9. Kiegészített közreadás.

In: Gróf Széchenyi István minden írása. CD-ROM. Kiadja a Logod Bt. Budapest, 2001.

dr. Mázi Béla

- *A Toldy Ferenc-hagyaték.*

In: Örökségünk, élő múltunk. Gyűjtemények a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában. Szerk. Fekete Gézáné. Bp. MTAK, 2001. Az MTA Könyvtárának közleményei 37(112). 143-162. p.

- *Akvarellek az MTA Könyvtárában és a világhálón. Thomas Ender felvidéki tájképei.* = Magyar Tudomány, 46. 2001. 2. 224-227. p. Krén Emillel és Rozsonдай Bélával közösen.

- *Johann Nepomuk Ender (1793-1854) és Thomas Ender (1793-1875) emlékkiállítás 2001. febr. - máj.* Kiállítási katalógus. Kiad. MTA Művészeti Gyűjtemény. Szerk. Papp Gábor György. Bp. 2001. MTA Művészettörténeti Kutató Intézete. - Ebben Thomas Ender akvarelljeinek leírása az Internet szövegek átvételével: Mázi Béla és Rozsonдай Béla.

- *Százhetvenöt éves az Akadémiai Könyvtár, I-II.* = Élet és Tudomány 2001./ 13-14.

- *Útirajzok. Osztrák művészek Magyarország tájain 1820-1880.* Szépművészeti Múzeum 2001. március 9-május 27. A kiállítást rendezte Gonda Zsuzsa. Bp. 2001. - Az ebben szereplő, az MTAK tulajdonában lévő Thomas Ender akvarelleknek a leírása az Internet szövegek átvételével: Mázi Béla és Rozsonдай Béla.

- *Gróf Széchenyi István minden írása.* CD-ROM. Kiadja a Logod Bt. Budapest, 2001. Mázi tagja a szerkesztő bizottságnak; a kísérő kiadványban Széchenyi következő műveit ismertette: *A Magyar Academia körül - Üdvlelde - Javaslat a magyar közlekedési ügy rendezéséről - Gróf Széchenyi István beszédei.*

Békéscsaba, 2001. okt. 2. Virtuális könyvtár - virtuális képtár c. szakmai nap a Békés Megyei Könyvtári Napok keretében. Előadás címe: *Thomas Ender akvarelljei a világhálón.*

Miklósvölgyi Zsoltné:

- *Slengovye slova i vyraženija v sovremennom mongolskom jazyke*

= Acta Orientalia Hung., 54. 2001, pp. 167-169.

- *A mongol szleng.* Disszertáció tézisei. 19 p.

dr. Murányi Lajos

- *A bibliográfiától az adatbázisig.* In: Könyvtárosok kézikönyve. 2. köt., Feltárás és visszakeresés [4.fejezet] Szerk. Horváth Tibor ; Papp István. - Budapest : Osiris, 2001. 297-375. p.;

- *Information and the Public. Ten years in the Hungarian Library System 1989-1999.* (Co-authors: Ilona Hegyközi, István Moldován, Zsuzsanna Tószegi; translated by Eszter C. Murányi.) [Elektronikus dokumentum - WinWord]. [München : Goethe-Institut, 2001.] 100 KB - a <http://www.goethe.de/z/30/infomoe/ungarn/deung00.htm> címről eungarn.zip néven letölthető Word-dokumentum;

- *175 év a tudósok és a tudomány szolgálatában.*

- = Magyar Tudomány, 46. 2001. 6. 670-680. p.;
- *Az MTA Könyvtárba került Hahn István történészprofesszor, akadémikus könyvgyűjteménye.*
- = Könyvtári Levelező/lap, 2001. 9. 39. p. (név nélkül).
- Budapest, 2001. november 21. ET Koszovo konferencia. (ET-NKÖM-MUB-OSI-
-Kelet-közép-európai Kulturális Obszervatórium Alapítvány szervezésében.) Előadás
címe: *Magyarországi könyvajándékok tapasztalatai.*

Novotnyéné dr. Abaffy Csilla

- *Magyar nyelvemlékek és másolataik az MTA Könyvtára Kézirattárában.*
- In: Örökségünk, élő múltunk. Gyűjtemények a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárban. Szerk. Fekete Gézáné. Bp. MTAK, 2001. Az MTA Könyvtárának közleményei 37(112). 63-84. p.

Orosz Gergely

Oktatás az ELTE BTK Tibeti Szakon: *Ótibeti nyelv*

Prőhle Éva

- Örökségünk, élő múltunk. Gyűjtemények a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárban. Szerk. Fekete Gézáné. *Összefoglalókat ford: --.* Bp. MTAK, 2001. /Az MTA Könyvtárának közleményei 37(112)./

Rojasné Marth Hildegard PhD

- *Az Elischer-féle Goethe-Gyűjtemény.*
- In: Örökségünk, élő múltunk. Gyűjtemények a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárban. Szerk. Fekete Gézáné. Bp. MTAK, 2001. Az MTA Könyvtárának közleményei 37(112). 191-220. p.
- *Cervantes y Augusto Roa Bastos.* In: Cervantes y la narrativa moderna. Coloquio Internacional. Debrecen, 2001. Kossuth Egyetemi Kiadó. 206-212. p.

Rozsondai Béla kandidátus

- *A Waldstein-gyűjtemény és az adományozó Waldstein János.*
- In: Örökségünk, élő múltunk. Gyűjtemények a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárban. Szerk. Fekete Gézáné. Bp. MTAK, 2001. Az MTA Könyvtárának közleményei 37(112). 163-190. p.
- *Akvarellek az MTA Könyvtárában és a világhálón. Thomas Ender felvidéki tájképei.*
- = Magyar Tudomány, 46. 2001. 2. 224-227. p. Krén Emillel és Mázi Bélával közösen.
- *Megemlékezések a 175 éves Akadémiai Könyvtárról.*
- = Magyar Könyvszemle, 2001. 2. 243-245. p.
- *Johann Nepomuk Ender (1793-1854) és Thomas Ender (1793-1875) emlékkiállítás 2001. febr.- máj.* Kiállítási katalógus. Kiad. MTA Művészeti Gyűjtemény. Szerk. Papp Gábor György. Bp. 2001. MTA Művészettörténeti Kutató Intézete. - Ebben Thomas Ender akvarelljeinek leírása az Internet szövegek átvételével: Mázi Béla és Rozsondai Béla.

- *Útirajzok. Osztrák művészek Magyarország tájain 1820-1880.* Szépművészeti Múzeum 2001. március 9-május 27. A kiállítást rendezte Gonda Zsuzsa. Bp. 2001. - Az ebben szereplő, az MTAK tulajdonában lévő Thomas Ender akvarelleknek a leírása az Internet szövegek átvételével: Mázi Béla és Rozsonдай Béla.

Rozsonдай Marianne kandidátus

- *Az Akadémia Könyvtára ősnymtatvány-gyűjteménye 2000-ben.*

In: Örökségünk, élő múltunk. Gyűjtemények a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában. Szerk. Fekete Gézané. Bp. MTA, 2001. Az MTA Könyvtárának közleményei 37(112). 34-62. p.

- *Misztótfalusi Kis Miklós Amszterdamban nyomtatott könyveinek eredeti kötése.*

In: Fejezetek 17. századi nyomdászatunkból. Az OSzK tudományos ülésszaka és kiállítása 2000. október 12. Bp. 2001. OSzK - Osiris. Libri de libris. 203-234. p.

- *A könyvkötés mint a proveniencia egyik tanúja.*

In: Emlékkönyv Berlász Jenő 90. születésnapjára. Szerk. Buza János. Bp. 2001. Gazdaság- és társadalomtörténeti kötetek 1. 359-377. p.

- *Beziehungen zwischen Ungarn und Deutschland im Spiegel der Einbandgeschichte.*

In: Einbandforschung. Informationsblatt des Arbeitskreises für die Erfassung und Erschließung Historischer Bucheinbände (AEB), Heft 8, April 2001, 14-15.

- *Szócikk az MTA K 394 jelzetű 11. századi Horariuma kötéséről.*

In: Paradisum plantavit. Bencés monostorok a középkori Magyarországon. Kiállítás a Pannonhalmi Bencés Főapátságban. Pannonhalma, 2001. márc-nov. Pannonhalma, 2001. 193-194. p.

- *Két szócikk a párizsi kiállítási katalógusban az MTA K 465 jelzetű kódexéről Conrad Kyeser: Bellifortis, 1414-1415. és RMK III 585 jelzetű Janus Pannonius, Bécsben 1569-ben Zsámboky János kiadásában megjelent összkiadásáról.*

In: Un château pour un royaume. Histoire du château de Budapest. Musée Carnavalet, Histoire de Paris 15 juin - 16 septembre 2001. Paris, Musées 2001. 11. tétel, 101. p. és 53. tétel, 105. p.;

- *Sprandel-Krafft, Lore: Die spätgotischen Einbände an den Inkunabeln der Universitätsbibliothek Würzburg. Eine Dokumentation. Würzburg, 2000. /Quellen und Forschungen zur Geschichte des Bistums und Hochstifts Würzburg 55./ - Könyvismertetés.*

= Magyar Könyvszemle, 2001.3. 387-390. p.

Budapest, 2001. márc. 2. Internet Fiesta. Az előadás címe: *Az Akadémia Könyvtárának Waldstein-gyűjteménye: Thomas Ender akvarelljei a világhálón.*

Budapest, 2001. márc. 19. Az MTA Könyvtára megalapításának 175. évfordulója alkalmából rendezett ünnepi ülésen tartott előadás címe: *A könyvkötések mint a könyvtár előtörténetének tanúi.*

Tóth Gábor

- *Illich, Ivan: A szöveg szőlőskertjében.* Kommentár Hugo de Sancto Victore didascaliconjához. Ford. --. Bp. 2001. Gond-Cura Alapítvány - Palatinus. 262 p.

dr. Vekerdí László

- *A közértelmesség kapillárisai*. Tatabánya : Új Forrás, 2001. 252 p. (Új Forrás könyvek)
- *Egy régi regény „hiánya, szükséglete és feladatai”*.
= Tiszatáj, 55. 2001. 4. 34-41. p.;
- *A tusakodó és a belátó ember*.
= Tiszatáj, 55. 2001. 7. 67-72. p.;
- *A legendák varázsa*. Miskolczi Ambrus könyve.
= Tiszatáj, 55. 2001. 12. 85-93. p.
- *Füzi László: Alkat és mű. Németh László 1901-1975*.
= Új Forrás, 33. 2001. 4. 56-71. p.
- *Barátságok a Válasz erőterében*.
= Új Horizont, 29. 2001. 2. 17-24. p.;
- *Huszár Tibor: Kádár*. Könyvismertetés.
= Magyar Tudomány, 46. 2001. 10. 1239-1244. p.;
- „Merj tudni”.
= Természet Világa - Természettudományi Közöny, 132. 2001. 12. 536-539. p.

3. Munkatársak tagsága, testületi tevékenysége**Andrási Jánosné**

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció, frankofil csoport

Apor Éva kandidátus

MTA Orientalisztikai Bizottság

Kőrösi Csoma Társaság választmányi tag

Magyar-Iráni Baráti Társaság elnöke

Magyar Nyelvtudományi Társaság

Magyar Történelmi Társulat

Ókortudományi Társaság

Keleti Tanulmányok - Oriental Studies c. sorozat szerkesztője

Budapest Oriental Reprints c. sorozat szerkesztője

Oriental Manuscripts in the Library of

the Hungarian Academy of Sciences c. sorozat szerkesztője

Babus Antal

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Ady kritikai kiadás kiadói bizottság tagja

Bánhegyi Zsolt

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Modern Filológiai Társaság

Fulbright Alumni

Tudományos és Műszaki Tájékoztatás c. folyóirat szerkesztőbizottsági tagja

Magyar Elektronikus Könyvtárért (MEK) Közhasznú Egyesület felügyelő-bizottságának tagja

Bedecs László

Fiatal Írók József Attila Köre (JAK);
Az *Irodalomtudomány* c. folyóirat szerkesztője.

dr. Büky Béláné

Magyar Periodika Kör

dr. Cserbák András

Magyar Néprajzi Társaság

dr. Domsa Károlyné

Magyar Periodika Kör egyéni tagja
MTA Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság állandó meghívottja
Pro Bibliotheca Alapítvány kuratóriumi tagja
Felsőoktatási Programiroda Könyvtárgyarapítási Pályázat bíráló bizottságának tagja
Országos Dokumentumellátó Rendszer munkabizottság tagja
NKÖM Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztálya. Határon túli magyar könyvtárak pályázatait elbíráló szakértői bizottság tagja
OM Elektronikus Információs szolgáltatás Könyvtári Bizottság tagja

Fábián Szabolcs

Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület, Restaurátor Szakosztály

Gregorovicz Anikó

Magyar Periodika Kör

Haffner Rita

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

dr. Hay Diana

Magyar Levéltárosok Egyesülete

Huszághné Kelecsényi Ágnes

Kőrösi Csoma Társaság
Magyar-Indiai Baráti Társaság

Jaksa Józsefné

MTA Könyvtára szakszervezeti bizottságának titkára

Kávássy Judit

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Magyar-Egyiptomi Baráti Társaság

Kiss Ildikó

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Kosztadinov Anikó

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Körmendy Kinga PhD

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság

Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület, Restaurátor Szakosztály

dr. Mázi Béla

Andódi Czuczor Gergely Társaság (Szlovákia)

Miklósvölgyi Zsoltné

Kőrösi Csoma Társaság

Magyar-Mongol Baráti Társaság

dr. Murányi Lajos

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekciójának elnöke

Novotnyéné dr. Abaffy Csilla

Magyar Nyelvtudományi Társaság

Pétervári Lászlóné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Prőhle Éva

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Műszaki Szekció

Rozsondai Marianne kandidátus

Ókortudományi Társaság

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Internationale Gutenberg-Gesellschaft (Mainz)

Magyar Könyvszemle c. folyóirat szerkesztőbizottsági tagja

MTA Könyvtörténeti Munkabizottság

NKÖM Állományvédelmi kuratóriumi tag

Sallai Ágnes

Magyar Biológiai Társaság, Állattani, Ökológiai Szakosztály

dr. Szabó Istvánné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Tódor Katalin

Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület, Restaurátor Szakosztály

dr. Vekerdi László

Bethlen Alapítvány kuratóriumának tagja

Természet Világa - *Természettudományi Közöny* c. folyóirat szerkesztőbizottságának tagja.

X. KIADVÁNYTEVÉKENYSÉG**Megjelent kiadványok:**

- Örökségünk, élő múltunk. Gyűjtemények a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában. Szerk. Fekete Gézáné. Bp. MTAK, 2001. 389 p. /Az MTA Könyvtárának közleményei 37(112)/.

- *Kis tudománymetria, nagy tudománymetria... és azon túl.* Szerk. Glänzel Wolfgang, Schubert András és Vasvári Lilian. Bp., MTAK, 2001. 156 p. /Informatika és tudományelemzés, 8/.

Előkészületben:

A *Keleti Tanulmányok* köteteiként:

- a Stein Aurél gyűjtemény katalógusa Apor Éva és Helen Wang szerkesztésében;
- a Kaufmann-konferencia anyaga Apor Éva szerkesztésében.

XI. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

1. Külföldi tagságok

International Federation for Information and Documentation (FID)

Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER)

International Association of Oriental Librarians (IAOL)

International Consortium of Aleph Users (ICAU)

2. Külföldi kiküldetések, tanulmányutak

A Könyvtár munkatársainak különböző támogatásokkal, egyéni meghívással lehetőségük nyílt tanulmányutakra, szakmai látogatásokra, konferencián való részvételre, kutatómunkára.

Név	Ország, város	Intézmény	Cél	Támogatás, napok száma
Apor Éva	Nagy-Britannia, London	The British Museum	Stein Aurél projekt	OTKA 9 nap
Babus Antal	Orosz Köztársaság, Moszkva	levéltárak	Hungarika Kataszter program	OTKA 17 nap
Bánhegyi Zsolt	Görögország, Thessaloniki	International Conference of Aleph Users	XII. ICAU konferencia	MTAK 3 nap
Domsa Károlyné	Nagy-Britannia, London	The British Library	LIBER 30. közgyűlés	MTA + MTAK 5 nap
Huszághné Kelecsényi Ágnes	Nagy-Britannia, London	The British Museum	Stein Aurél projekt	OTKA 8 nap
Kárteszi Mihályné	Nagy-Britannia, London	The British Museum	Stein Aurél projekt	British Council-OTKA 8 nap
Kmety Andrea	Nagy-Britannia, London	Learned Information Ltd.	26. európai online információs konferencia és kiállítás	Pro Bibliotheca 6 nap
Rozsondai Marianne	Németország, Lipcse	AEB	Kötéstörténeti konferencia	Pro Bibliotheca 3 nap

XII. KÖNYVTÁR ÉS PROPAGANDA, PÁLYÁZATOK ÉS TÁMOGATÁSOK

Könyvtár és propaganda

Egyéni látogatóként is a világ minden tájáról érkeztek neves kutatók, könyvtári szakemberek - többek között a National Library of South Africa, az University of California képviselőiben. A kulturális minisztérium, a nemzeti könyvtár és a fővárosi könyvtár munkatársaiból álló kínai delegáció nagy érdeklődéssel tekintette meg könyvtárunkat. Néhány jelentős kiadó képviselője is tette tiszteletét mint pl. a K.G. Saur, a Walter de Gruyter és a Harrassowitz. A British Council igazgatóhelyettese, John Mitchell látogatta meg a Keleti Gyűjteményt - elsősorban a Stein Aurél magyar-brit projekt kapcsán. Meglátogatta a levéltárat Dr. Hanna Krajewska, a Lengyel Akadémiai Levéltár vezetője. A látogatás során felvetődött egy későbbi szakmai együttműködés lehetősége is.

A Könyvtár számos **szakmai csoportot** is fogadott külföldről és belföldről egyaránt, többek között norvég könyvtáros hallgatókat, a Szegedi Tudományegyetem Könyvtártudományi Tanszék hallgatóit, a Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Karának könyvtáros hallgatóit (kb. 30 fő), a Nyíregyházi Főiskola könyvtáros tanárait, az ELTE BTK történész hallgatóit, a CEU hallgatóit, valamint az egri Bródy Sándor Megyei Könyvtár munkatársait.

Dr. Ferenczy Endréné vezetésével az ELTE negyedéves könyvtárszakos hallgatói **kihelyezett szeminárium** keretében ismerkedtek meg az MTA Könyvtára történetével, jelenlegi helyzetével és az egyes osztályok munkájával.

A Kézirattár és a Keleti Gyűjtemény rendezte a **Könyvek, levelek, ritkaságok.** c. kamarakiállítást a különgyűjtemények új szerzeményeiből az MTA Könyvtára 175 éves jubileuma alkalmából.

A Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye kiemelkedő módon segítette más intézmények munkáját **szakértői közreműködéssel**, illetve kiállításokhoz való **anyagkölcsonzéssel**. Ebből néhány példa:

- az MTA Művészeti Gyűjtemény (*Johann Nepomuk Ender és Thomas Ender emlékkiállítás*, valamint a *Széchenyi és Goethe* állandó kiállítás tárlóinak frissítése);
- a Pannonthalmi Bencés Főapátság (*Paradisum plantavit. Bencés monostorok a középkori Magyarországon* kiállítás);
- a Budapesti Történeti Múzeum (*Symphonia Hungarorum. Magyarország zenekultúrájának ezer éve*);
- a Szépművészeti Múzeum (*Útirajzok. Osztrák művészek Magyarország tájain 1820-1880*);
- Musée Carnavalet (*Un château pour un royaume. Histoire du château de Budapest*);
- Magyar Nemzeti Múzeum (*A magyar pipa története. - A magyar történelem a pipákon*);
- Magyar Nemzeti Múzeum (*Magyarok, akik a 20. századot csinálták. Magyar Nobel-díjasok kiállítása*);
- Petőfi Irodalmi Múzeum (*Tolle, lege! Vedd, olvasd! A nyomtatott könyv a magyarországi reformációban. Kiállítás az Olvasás Éve jegyében*)

- Millenáris Kiállítócsarnok (*Álmok álmodói. Világraszóló magyarok*).

Az Olvasószolgálat katalógustermében függő Benczúr Gyula: Mikszáth Kálmán portréját kölcsönöztük az Ernst Múzeum *Az utolsó festőfejedeleme, Benczúr Gyula, 1844-1920* c. kiállítására.

1. A Könyvtár jubileumának visszhangja a sajtóban és a médiában

1.1 Folyóiratok, hetilapok

- Mázi Béla: A haza minden polgára számára. Százhetvenöt éves az Akadémiai Könyvtár.
= *Élet és Tudomány*, 2001.13., pp. 400-403.;
- Mázi Béla: Különgyűjtemények. Százhetvenöt éves az Akadémiai Könyvtár.
= *Élet és Tudomány*, 2001.14., pp. 436-438.;
- Tóth Attila: Emléktábla-szentelés Szirákon.
= *Evangélikus Élet*, 66. 2001. (április 8.), 15., p.5.;
- Örökségünk, élő múltunk. [A jubileumi kötetet ismertette Vajda Kornél.]
= *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 10. 2001. 7. pp.46-48.;
- 175 éves a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára.
= *Könyvtári Levelező/lap*, 13. 2001. 2. pp.1-5.;
- Monok István: Gondolatok a könyvtárról. 175 éves a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára.
= *Magyar Könyvszemle*, 117. 2001. 1. pp.140-142.;
- Rozsondai Béla: Megemlékezések a 175 éves Akadémiai Könyvtárról.
= *Magyar Könyvszemle*, 117. 2001. 2. pp. 243-245.;
- 175 éves a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára.
= *Magyar Kultúra*, 10. 2001. 1. p.11.;
- Jakó Zsigmond: Élni a lehetőségekkel.
= *Magyar Tudomány*, 46. 2001. 6. pp. 667-669.;
- Murányi Lajos: 175 év a tudósok és a tudomány szolgálatában.
= *Magyar Tudomány*, 46. 2001. 6. pp. 670-680.;
- Gondolatok a könyvtárban. „... a könyvtár néhány régi dolgozójának és hűséges olvasójának gondolataiból...” (Apor Éva, Bánhegyi Zsolt, Borzsák István, F.Csanak Dóra, Fekete Gézáné, Heller Ágnes, Lozsádi Károly, Ludassy Mária, Pléh Csaba, Ritoók Zsigmond, Szenthe János).
= *Magyar Tudomány*, 46. 2001. 6. pp. 681-694.;
- Kónya Sándor: Örökségünk, élő múltunk. [Könyvismertetés.]
= *Magyar Tudomány*, 46. 2001. 12. pp. 1513-1515.
- Lachowszky Bea: Százhetvenöt éves az Akadémia Könyvtára.
= *Találkozások*, 5. 2001. 3. pp.32-33.;
- Rózsa György: Hagyomány, korszerűség, integráció. 175 éves a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára.
= *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás*, 48. 2001. 6-7., pp.245-249

1.2 Napilapok

- A Könyvtár születésnapja.
- = *(Komárom-Esztergom-Megyei) 24 Óra*, 12. 2001.(március 20.), 66., p.5.;- A Könyvtár születésnapja.
- = *Heves Megyei Hírlap*, 12. 2001.(március 20.), 66., p.4.;
- Százhetvenöt éves az Akadémia Könyvtára. Vörösmarty-, Bartók- és Füst Milán-kéziratokat állítanak ki.
- = *Magyar Hírlap*, 34. 2001.(március 13.), 61., p.11;
- Ablonczy Bálint: „A haza összes polgárainak használatára”. Teleki József öröksége: 175 éves a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára.
- = *Magyar Nemzet*, 64. 2001.(március 10.), 59., p.17.;
- Ablonczy Bálint: Megemlékezés az Akadémián.
- = *Magyar Nemzet*, 64. 2001.(március 20.), 66., p.15.;
- Ablonczy Bálint: Könyvek, levelek, ritkaságok. Kamarakiállítás a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárában.
- = *Magyar Nemzet*, 64. 2001.(március 23.), 69. p.15.;
- 175 éve alapították az MTA könyvtárát.
- = *Metro*, 2001.(március 20);
- 175 éves az Akadémia könyvtára.
- = *Népszabadság*, 59. 2001.(március 13.), 61. p.10.;
- Az akadémiai könyvtár évfordulója.
- = *Népszabadság*, 59. évf., 2001. (március 20.), 66. p.5.;
- J.K.: Akadémikus emlékezők. Gróf Teleki József tisztelete Szirákon.
- = *Nógrád Megyei Hírlap*, 2001.(március 21.), pp.1,3;
- A Könyvtár születésnapja.
- = *Somogyi Hírlap*, 12. évf., 2001.(március 20.), 66., p.7.;
- A Könyvtár születésnapja.
- = *Új Néplap*, 12. 2001. (március 20.), 66., p.5.

1.3 TV és rádióadások

- március 8. City TV-Budapest TV - Híradó;
- március 19. DTV - Híradó;
M1 - Híradó;
- március 20. DTV - Indul a nap;
Info - Híradó;
- márc. 25. Kossuth rádió - MM-Magyar Millenium „Jövők a múlt” c. műsorban ösnyomtatvány-állományunkról és a kamarakiállításról (dr.Rozsonдай Marianne);
- április 3. M1 - Hon-lap - az Akadémia Könyvtára 175 éves jubileumáról;
Duna TV - Kalendárium - az Akadémia Könyvtára 175 éves jubileumáról;

2. A Könyvtárral vagy munkatársaival kapcsolatban megjelent kiadványok, cikkek, tudósítások

2.1 Könyv

- Ady Endre levelezése. II. kötet. (1908-1909). Sajtó alá rendezte *Vitályos László* és Hegyi Katalin. Bp., Akad. K. - Argumentum K., 2001. 595 p.

2.2 Folyóiratok

- Berke Barnabásné könyvismertetése a Könyvtárosok kézikönyve.2.köt. Feltárás és visszakeresés. Szerk Horváth Tibor, Papp István c. kötetről [benne a 4. fejezetről: *Murányi Lajos: A bibliográfiától az adatbázisig*].

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 10. 2001. 5. pp.39-44.;

- Monok István-Vajda Kornél: *Engel Pál* (1938-2001).

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 10. 2001. 10. pp.42-44.;

- F[ejős] L[ászló]: Thomas Ender tájképei a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában - illetve az interneten.

= Könyvtári Levelező/lap, 13. 2001. 7-8. pp.38-40.;

- [Murányi Lajos]: Az MTA Könyvtárában került Hahn István történészprofesszor, akadémikus könyvgyűjteménye.

= Könyvtári Levelező/lap, 13. 2001. 9. p.39.;

- Kónya Sándor könyvismertetése *Fekete Gézané: A Magyar Tudományos Akadémia jutalomdíjai 1859-1900 c.* kötetről.

= Magyar Tudomány, 46. 2001. 4. pp.506-507.

2.3 Napilap

- Szénási Zsófia: Indiai tudós adománya. Százkötetnyi tibeti buddhista kánonszöveg az Akadémiának.

= Magyar Nemzet, 64. 2001.(jan. 20.), 15. p.

3. TV és rádióadások

- *November 5.* M2 - Csevegő tudomány c. műsorban beszélgetés az MTAK *Széchenyi-gyűjteményéről* és a 175 éves MTA Könyvtára *Örökségünk, élő múltunk* c. jubileumi tanulmánykötetéről (dr. Körmendy Kinga);

- *November 5.* M2 - Tudósklub c. műsorban beszélgetésén *Gróf Széchenyi István minden írása* c. CD-ROM megjelenése alkalmából. (dr. Mázi Béla);

- *November 27.* M1 - Betűvetés c. műsorban az MTAK *Justinus: Epitome*. (Roma, 1470.) c. nemzetközi viszonylatban is figyelemre méltó ősnymtatványunkról volt szó (dr. Rozsondai Marianne).

Kitüntetés

Augusztus 20. Dr. Rozsondai Marianne a nemzeti kulturális örökség miniszterétől Szinnyei József-díjat kapott.

Pályázatok és támogatások

A 2001-ben benyújtott sikeres pályázatainkat foglaljuk össze az alábbiakban:

NKÖM

- az „Olvasás Éve” telematikai pályázata az olvasáskultúra fejlesztése és terjesztése érdekében témában „*Az olvasói hozzáférés bővítése online adatbázisokhoz infrastruktúra fejlesztés révén*” címmel 1 000 eFt
- ODR gyarapításra és számítógépvásárlásra 5 938 eFt
- restaurálásra 800 eFt

NKA

- Külföldi könyvek retrospektív konverziója az online katalógus bővítése céljából 1 000 eFt;
- Projektor beszerzés az MTA Könyvtárában tartandó előadásokhoz, bemutatókhoz 1 161 eFt;
- 1850 előtti könyvek száraz és nedves tisztítása, preventív állományvédelem 700 eFt;
- Marosi Ildikó és Marosi Barna irodalmi és irodalompolitikai levelezésének megvásárlása (Ithaka program) 1 200 eFt.

OTKA

- Web of Science, Science Citation Index Expanded, 2001. A pályázatot az OTKA az országos licenchez való csatlakozás céljaira adta 10 000 eFt

-.-.-

A Westel Mobil Távközlési Rt. 1 500 eFt-+ ÁFA összeggel hozzájárult a jubileumi kötet kiadási költségeihez.

-.-.-.-

A Pro Bibliotheca Alapítvány a **Miniszterelnöki Hivatal Informatikai Kormánybiztoságához az információs megvalósításában közreműködő civil szervezetek támogatása** témában benyújtott pályázaton nyert 333 eFt értékű személyi számítógépet Linux operációs rendszerrel.

XIII. ALAPÍTVÁNY

A „Pro Bibliotheca Academiae Scientiarum Hungaricae” Alapítvány kuratóriuma

Elnök: Rózsa György ny. főigazgató, a közgazd. tud.
(informatika) doktora, c. egyetemi tanár

Titkár: dr. Domsa Károlyné főigazgatóhelyettes

Tagjai: Bácskai Tamás, a közgazd. tud. kandidátusa, egyetemi tanár

Engel Pál akadémikus (elhunyt 2001. augusztus 21-én)

Finta József akadémikus

Fodor Sándor, a nyelvtud. kandidátusa, tszv. egyetemi tanár

Láng István akadémikus

Ujfalussy József akadémikus

dr. Vekkerdi László tud. tanácsadó

A felügyelő bizottság

Elnök: dr. Gömbös Ervin közgazdász, a politika tud. kandidátusa

Tagok: dr. Földi Tamás közgazdász

Gáspárné Kempfner Anna építészmérnök

A **3 milliós törzstőkén** felüli szabad keret az Alapítvány rendeltetésének megfelelően az alábbiak szerint került felhasználásra:

438 171 Ft Gábor Andor hagyaték restaurálására az erre a célra fordítandó adomány keretéből;

1 027 171 " videofilm készítés

156 618 " levelező szoftver az MTAK részére

200 000 " kutatási ösztöndíj (Huszághné Kelecsényi Ágnes, Orosz Gergely)

296 395 " utazási támogatás (Kmety Andrea, Dr. Rozsondai Marianne)

358 859 " működési és pénzkezelési költségek

2001. évi bevételek:

3 688 Ft kamat

272 141 " diszkont kincstárjegy kamata

1.213 337 " a British Museum támogatása (GBP 3000)

XIV. GAZDÁLKODÁS**Kiadások (eFt)**

Megnevezés	Könyvtár	Lukács Archívum	Összesen
Személyi juttatások	131 201	10 064	141 265
Munkaadókat terhelő járulékok	48 740	3 745	52 485
Állománygyarapítás	96 373	189	96 562
Dologi kiadások	72 264	2 015	74 279
Előzetesen felszámított áfa	17 942	350	18 292
Átadott pénzeszközök	21 000		21 000
Felújítás	10 490		10 490
Intézményi és központi beruházás	31 810		31 810
Kiadások összesen	429 820	16 363	446 183

A 2001. évi állománygyarapítás megoszlása (eFt)

Megnevezés	Támogatásból	Pályázatokból	Többletbevételből (előző évi pénz- maradványból)	Összesen
Nemzetközi kiadványcsere	44 031		151	44 182
Könyv	9 563	8 500	675	18 738
Folyóirat	28 799	2 000	9	30 808
Régi könyv, kézirat	1 066	1 397		2 463
Adatbázisok	371			371
Összesen	83 830	11 897	835	96 562

A kiadási előirányzatok és teljesítések %-os megoszlása:

Megnevezés	Eredeti előirányzat 2000.év	Teljesítés 2000.év	Eredeti előirányzat 2001. év	Teljesítés 2001. év
Személyi juttatások	39	35	35	32
Munkaadókat terhelő járulék	16	14	13	12
Állománygyarapítás	24	24	24	22
Dologi kiadások	21	22	25	25
Beruházás-felújítás	0	5	3	9
Összesen	100	100	100	100

Bevételek (eFt)

A Lukács Archívum költségvetési támogatása fedezte a tárgyévi kiadásokat, bevételei nem voltak. A költségvetési támogatás adata tartalmazza a Lukács Archívum támogatását is.

Megnevezés	Összesen
Xerox	3 324
Foto	1 021
CD ROM szolgáltatás	732
ASCA előfizetés	309
Kiadvány értékesítés	393
Folyóirat megváltás	360
Beiratkozási díj	2 448
Külföldi kölcsönzési díj	52
Közlési díj	166
Egyéb bevétel	30
<i>Alaptevékenységgel összefüggő bevétel összesen</i>	8 835
Bérleti díj	2 629
Könyvtartozás, kártérítés	148
Egyéb bevétel (ERVA bérleti jog ellenértéke)	2 817
<i>Intézményi egyéb sajátos bevétel összesen</i>	5 594
Kiszámlázott áfa	3 806
Áfa visszatérülés	18 321
<i>Áfa bevétel összesen</i>	22 127
Intézményi működési bevétel összesen	36 556
Tárgyi eszköz értékesítés	1 500
Felhalmozási bevétel összesen	1 500
Költségvetési támogatás összesen	354 583

Megnevezés	Összesen
NKÖM 1.1/8090/99. Goldziher emlékülés	312
NKÖM 4.3/1222/2000 restaurálás	1 000
NKÖM 4.3/1057/2000. Kós Károly levelek megvétele	1 300
NKÖM 4.3/939/2000. ODR állománygyarapítás	5 000
NKÖM 4.3/1198/2000. szgépvásárlás-alapfeladaton túli tám.	1 500
NKÖM 4.3-05-0013/2000. telematikai pályázat	900
NKÖM 4.3/732/2001. restaurálás	800
NKÖM 4.3/582/2001. ODR állománygyarapítás	5 500
NKÖM 4.3/582/2001. ODR szgép vásárlás	438
NKÖM 4.3-05-0008/2001. telematikai pályázat	1 000
NKÖM 17/SZÖP/1999. Ender gyűjtemény digitalizálása	178
NKÖM 4.3/798/2001. minősített kutatók illetménye	1 906
NKA 116925/2001. retrospektív konverzió	1 000
NKA 117122/2001. projektor vásárlás	1 161
OM-MÖB magyar-brit projekt - Stein Aurél hagyaték	403
OSZK könyvtárközi kölcsönzés postaköltsége	237
OTKA T029152. Stein Aurél hagyatéka	665
OTKA K37946. Web of Science adatbázis	10 000
MTA Web of Science adatbázis	11 000
MTA 175 éves jubileum	500
MTA kulturális szakemberek továbbképzése	675
MTA egyszeri keresetkiegészítés	3 128
PROLIB/EXCEL projekt	1 543
OM Széchenyi professzori ösztöndíj	5 543
APEH szja 1%	97
Westel Mobil Távközlési Rt. jubileumi kötet támogatása	1 500
OKTK A/1387/2000. Viczián J. kutatása	357
MTA DEPO felújítási támogatás	767
Munkaügyi Központ polgári szolgálatos támogatása	139
Pro Bibliotheca Alapítvány támogatása- video filmre	1 027
- restaurálásra	438
- külföldi konferencia	252
- szoftver vásárlásra	157
Pályázati és egyéb támogatás összesen	60 423

Megnevezés	Összesen
OM-MÖB magyar-brit projekt - Stein Aurél hagyaték	255
MTA XX.századi kutatások	200
NKA 106290. 175 éves jubileumra	300
OTKA T029152. Stein Aurél hagyaték	84
OKTK A/1564 Kónya Sándor kutatása	82
ERA Kft kártérítés	5 500
Szállítói kötelezettségek (állománygyarapítás)	835
Egyéb szállítói kötelezettség (beruházás-felújítás)	237
Egyéb szállítói kötelezettség (dologi kiadásokra)	1 583
Személyi juttatás és járulék maradvány 13.havi illetményre	184
5% befizetési kötelezettség	54
Széchenyi professzori ösztöndíj maradványa (dec.havi)	400
Előző évi pénzmaradvány igénybevétele összesen	9 714
BEVÉTELEK ÖSSZESEN	462 776
KIADÁSOK ÖSSZESEN	446 183
TÁRGYÉVI MARADVÁNY	16 593
Előző évek maradványa létszámcsökkentésre	2 113
A tárgyévi maradvány részletezése:	
MTA 1,2 szakmai szorzó (december havi ill.+ jár.)	1 280
NKÖM 4.3/798/2001. minősített kutatók illetménye	1 356
MTA egyszeri keresetkiegészítés (dec.havi ill.+ jár.)	462
OM-MÖB magyar -brit projekt áthúzódó maradványa	115
NKA 116925/2001. retrospektív konverzió	1 000
NKÖM 4.3/732/2001. restaurálás	453
Személyi juttatás és járulék maradvány 13.havi illetményre	126
MTA kulturális szakemberek továbbképzésére	42
5% befizetési kötelezettség	33
MTA támogatás CERL tagsági díjra	350
APEH szja 1% kézirát vásárlására	97
Szállítói kötelezettségek (állománygyarapításra)	7 162
Egyéb szállítói kötelezettség (beruházás-felújítás)	785
Egyéb szállítói kötelezettség (dologi kiadásokra)	3 332
Tárgyévi maradvány összesen	16 593